

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022

ΑΙ ΑΡ Α Ε Α Ε Ι Ε

ΤΕΥΧΟΣ 3^ο

ΔΙΑΔΡΑΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 3^ο

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ:

Τμήματος Ποιμαντικής Διακονίας Ιεράς
Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Ο Πρωτοσυγκελλεύων Πρωτ. Θεόδωρος
Στυλιανού, ο Διευθυντής του Τμήματος
Αρχιμανδρίτης Θεοτόκης Φαίδωνος και
ο κ. Αλέξανδρος Ταπάκης, τέως επιθεωρητής
μέσης εκπαίδευσης και μέλος του Τμήματος.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Ιερά Μητρόπολις Ταμασού και Ορεινής
τηλ: 22465452

e-mail: pdiakonia@imtamasou.org.cy

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Αρχιμ. Θεοτόκης Φαίδωνος

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ:

σχέδιο Αρχιμ. Θεοτόκη Φαίδωνος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- σελ. 3 ..... Χαιρετισμός του Πανιερωτάτου
Μητροπολίτου Ταμασού και Ορεινής.
- σελ. 4 ..... Ιδιόμορφος σταυρός από τον
Άγιο Επιφάνιο Ορεινής
- σελ. 7 ..... Ευθανασία
- σελ. 14 ..... Το μέλλον του κόσμου
και οι προφήτες
- σελ. 21 ..... «καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα,
ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»
(Γεν. 1,13)
- σελ. 26 ..... Φανατισμός
- σελ. 29 ..... Τα δύο δέντρα του Παραδείσου
- σελ. 34 ..... «Ἐλευθέρα μεν ἡ κτίσις γνωρίζεται»
- σελ. 38 ..... Εκκλησιαστικά δρώμενα

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Βρισκόμαστε στην ανατολή ενός καινούργιου χρόνου και το γεγονός αυτό γίνεται αφορμή για περισυλλογή και συνάμα συγκρότηση αποφάσεων για τον κάθε ένα από εμάς. Ο χρόνος που παρήλθε μάς άφησε χαρές αλλά και λύπες. Επιτυχίες αλλά και αποτυχίες. Ευεργεσίες αλλά και δοκιμασίες. Και όμως ακόμη είμαστε όρθιοι για να συνεχίσουμε τον δρόμο της ζωής.

Σ' αυτή την πορεία, όμως, δεν κινούμαστε χωρίς προορισμό και στόχους. Βλέπουμε μπροστά και αγωνιζόμαστε με απώτερο σκοπό τον αγιασμό μας. Ο καθένας από το δικό του μετερίζι καταβάλλει τις προσπάθειές του ώστε να βρίσκεται πάντα στον ορθό δρόμο

Ανοίγεται λοιπόν και πάλι μπροστά μας ένα προσκλητήριο που συνάμα είναι και μια πρόκληση για αγώνες πνευματικούς, για να κάνουμε και φέτος ένα βήμα μπροστά που θα μας οδηγήσει πιο κοντά προς τον αγιασμό μας. Η ζωντανή παρουσία του καθενός από εμάς μέσα στην Εκκλησία και η συμμετοχή μας στην αγιαστική χάρη των μυστηρίων της είναι και η μεγαλύτερη εγγύηση για μια επιτυχημένη καινούργια χρονιά.

Πατρικά απευθύνω σε όλους εσάς τις ολόθερμές μου ευχές για το νέο έτος, ο ενανθρωπήσας Κύριος να φωτίζει και να κατευθύνει κάθε βήμα της ζωής σας και στην πολύπαθη πατρίδα μας να χαρίσει την πολυπόθητη ελευθερία.

Διάπυρος προς Κύριον ευχέτης

Τὸ Ταμασοῦ Ησαΐας

ο Μητροπολίτης Ταμασοῦ και Ορεινῆς
Ησαΐας

Δρ Ουρανίας Περδίκη
Αρχαιολόγου

ΙΔΙΟΜΟΡΦΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΕΠΙΦΑΝΙΟ ΟΡΕΙΝΗΣ

Στο Βυζαντινό Μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής φυλάσσεται ορειχάλκινος σταυρός, κιτρινωπού χρώματος, διαστάσεων 21,1x15x1,3 εκ. Ο σταυρός προέρχεται από τον ναό του Αγίου Επιφανίου στο ομώνυμο χωριό Ορεινής. Οι κεραίες του σταυρού έχουν καμπυλόγραμμη απόληξη (μέγιστο πλάτος 4,8 εκ.). Η πίσω όψη του είναι κοίλη, χωρίς ιδιαίτερη επιμέλεια, με υπερυψωμένο περίγραμμα (1,3 εκ.), η οποία παραπέμπει στην πιθανή ύπαρξη ισόπαχου τμήματος σταυρού για την άλλη πλευρά. Αν η υπόθεση αυτή είναι ορθή, τότε θα δημιουργείτο κενό διάστημα περίπου 2,5 εκατοστών ανάμεσα στα δύο μέρη, που αποτελούσαν τις δύο όψεις του σταυρού. Επομένως, ο συγκεκριμένος σταυρός ακολουθεί τη μορφή των μικρότερων σε διαστάσεις, αρθρωτών επιστήθινων σταυρών λειψανοθηκών, όπου μεταξύ των δύο όψεων - πλευρών του σταυρού δημιουργείται κενός χώρος για την τοποθέτηση λειψάνων ή τιμίου ξύλου.

Ο σταυρός του Αγίου Επιφανίου φέρει, στην πρόσοψή του έξεργη γλυπτή διακόσμηση. Στο μέσο της κάθετης κεραίας του σταυρού εικονίζεται ολόσωμη, μετωπική η Παναγία, στον εικονογραφικό τύπο της Κυριώτισσας, η οποία στηρίζεται στο δεξί της πόδι, προβάλλοντάς το μπροστά. Στο στήθος της κρατάει τον μικρό Χριστό. Το δεξί της χέρι το τοποθετεί στον ώμο του Χριστού ενώ το άλλο το φέρει πίσω από το σώμα του, ως να κάθεται σ' αυτό το παιδί. Εκατέρωθεν της Παναγίας βρίσκεται επιγραφή με κεφαλαία γράμματα: Η ΑΓΙΑ / ΘΕΟΤΟΗ. Στην απόληξη της κάθε κεραίας του σταυρού εικονίζονται σε προτομή ανά ένας οι τέσσερις ευαγγελιστές μέσα σε κυκλικά μέταλλα, οι οποίοι ταυτίζονται με τις επιγραφές, που τους πλαισιώνουν. Ευλογούν όλοι με το δεξί τους χέρι, ενώ με το αριστερό κρατούν κλειστό βιβλίο. Στην οριζόντια κεραία στα αριστερά εικονίζεται Ο ΛΟΥ / ΚΑΚ και στα δεξιά Ο ΙΩΑ / ΑΗΗC. Στην κάθετη κεραία

βρίσκονται Ο Μ(ΑΤΘ) / ΕΟC και Ο ΜΑΡ / ΚΟC, στην πάνω και κάτω απόληξη του σταυρού αντίστοιχα. Ο σταυρός πλαισιώνεται από ταινία με έξεργα ημισφαίρια, που μιμούνται μαργαριτάρια, τα οποία περιτρέχουν τον σταυρό.

Οι επιμέρους σχεδιαστικές λεπτομέρειες, όπως για παράδειγμα οι πτυχώσεις στα ενδύματα, είναι εγχάρακτες και σικτές. Τα χαρακτηριστικά των μακρόστενων προσώπων έχουν φθαρεί λόγω της πολύχρονης χρήσης του σταυρού. Μόνο το πρόσωπο του Ιωάννη διατηρεί τα χαρακτηριστικά του. Μπορούμε να διακρίνουμε τα μεγάλα εγχάρακτα ωοειδή μάτια με τη σικτική κόρη στο μέσο και τη μακριά μύτη με τη γωνιώδη απόληξη. Μερικά ονόματα των μορφών γράφονται παρεφθαρμένα, πιθανώς εκ παραδρομής: Θεοτόη αντί Θεοτόκος και Ιωάαηης αντί Ιωάννης.

Στη βάση της κάθετης κεραίας του σταυρού τμήμα του εσωτερικού περιγράμματος έχει αποκοπεί. Πιθανώς να έχουμε να κάνουμε με σταυρό ευλογίας, ο οποίος έφερε ξύλινο πυρήνα, στον οποίο στερεώνονταν οι μεταλλικές προσόψεις και η χειρολαβή. Αν ισχύει αυτό, τότε μπορεί να δικαιολογήσουμε και την οπή, που έχει ο σταυρός στο κατώτερο τμήμα της κάθετης κεραίας, η οποία ίσως να χρησίμευε για την τοποθέτηση καρφιού για τη συγκράτηση της μεταλλικής όψης πάνω στον ξύλινο πυρήνα. Από την άλλη, ίσως να πρόκειται για σταυρό λειψανοθήκη

όπου στο κενό διάστημα που θα δημιουργείτο μεταξύ των δύο προσόψεων, θα τοποθετείτο κάποιο ιερό λείψανο.

Τα ακόλουθα δύο παραδείγματα είναι πανομοιότυπα με τον σταυρό του Αγίου Επιφανίου όσον αφορά το υλικό κατασκευής, τις διαστάσεις και την τεχνοτροπία τους. Ο σταυρός από το Μουσείο του Κύκκου, πέραν των πιο πάνω, φέρει ακριβώς την ίδια εικονογραφία με τον σταυρό του Αγίου Επιφανίου. Είναι πιθανόν ότι οι δύο αυτοί σταυροί (Μουσείου Κύκκου και Αγίου Επιφανίου) προέρχονται από την ίδια μήτρα, αφού πρόκειται για δύο πανομοιότυπους σταυρούς.

Ο σταυρός από τον ναό της Αγίας Παρασκευής στην κοινότητα Τεμβριά της Σολέας εικονίζει τον Εσταυρωμένο ενδεδυμένο με περιζώνιο, τη Θεοτόκο, τον Ιωάννη, δύο αγγέλους και δύο δωρητές. Με βάση τα πιο πάνω, ίσως ο σταυρός από την Τεμβριά να αποτελεί το άλλο μέρος του σταυρού του Αγίου Επιφανίου ή του Κύκκου. Μέχρι στιγμής δεν εντοπίσαμε άλλους πανομοιότυπους σταυρούς με αυτόν της Τεμβριάς. Είναι πιθανόν ο σταυρός της Τεμβριάς και αυτός του Αγίου Επιφανίου και Κύκκου να προέρχονται από τον ίδιο τεχνίτη/εργαστήριο. Δεν μπορούμε όμως με βεβαιότητα, επί του παρόντος, να προτείνουμε ως χώρο κατασκευής των πιο πάνω σταυρών την Κύπρο. Μελλοντικές εξειδικευμένες αναλύσεις στο μέταλλο μπορεί να δώσουν απάντηση ως προς την προέλευσή τους.

Ο δημιουργός των ιδιόμορφων σταυρών μεταφέρει την εικονογραφία των χάλκινων επιστήθιων σταυρών-λειψανοθηκών με έξεργη διακόσμηση του 9^{ου}-10^{ου} αιώνα σε σταυρούς μεγαλύτερης κλίμακας. Οι σταυροί αυτοί, λόγω του βάρους και μεγέθους τους, σε καμία περίπτωση δεν θα ήταν επιστήθιοι. Πιθανόν να πρόκειται για σταυρούς ευλογίας/αγιασμού, οι οποίοι θα διέθεταν ξύλινο πυρήνα και χειρολαβή. Είναι επίσης πιθανόν οι εν λόγω σταυροί να χρησίμευαν ως λειψανοθήκες. Για τη

χρονολόγηση του σταυρού του Αγίου Επιφανίου, στηριζόμενοι κατά κύριο λόγο στην εικονογραφία και λαμβάνοντας υπόψη το ότι αυτού του τύπου οι σταυροί θα είχαν στην πρόσοψή τους τον Εσταυρωμένο, όπως ο σταυρός της Τεμβριάς, όπου ο Χριστός φέρει περιζώνιο, αντί του κολοβίου στη Σταύρωση, θα προτείναμε τα τέλη του 9ου με αρχές 10^{ου} αιώνα, περίοδο που ο τύπος της Κυριώτισσας, συνοδευόμενη με τους ευαγγελιστές σε μετάλλια, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στους επιστήθιους σταυρούς-λειψανοθήκες, και περίοδο όπου αρχίζει να εδραιώνεται και η εικονογραφία του Χριστού με περιζώνιο. Συμπερασματικά εισηγούμαστε ότι τέτοιου τύπου σταυροί, πιθανότατα, να έφεραν στην πρόσοψή τους τη Σταύρωση, όπως λόγου χάρη ο σταυρός της Τεμβριάς, και στην πίσω όψη την Κυριώτισσα με τους ευαγγελιστές, όπως είναι οι σταυροί από τον Κύκκο και τον Άγιο Επιφάνιο.

ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ

Η μελέτη του κεφαλαίου της ευθανασίας δεν αποτελεί εύκολο εγχείρημα ούτε και είναι μόνο πρόβλημα της σύγχρονης εποχής. Έχει μια μακρά ιστορική πορεία και αγγίζει πάρα πολλά θέματα και προβλήματα της ανθρώπινης ύπαρξης και ζωής.

Με την ευθανασία ασχολήθηκαν και ασχολούνται πολλοί μελετητές, που έχουν σχέση με την ιατρική επιστήμη, τη θρησκεία, τη φιλοσοφία, την οικονομία, την κοινωνική ζωή κ.ά.

Η τοποθέτηση στο ζήτημα της ευθανασίας βρίσκεται σε άμεση σχέση με την αντίληψη για τον άνθρωπο, τη ζωή, τον πόνο και τον θάνατο.

Η ευθανασία, ως έννοια, όρος αλλά και στάση ζωής δεν είναι ασφαλώς κάτι το καινούριο, δεν είναι δηλαδή απότοκος του σύγχρονου τρόπου ζωής και αντιμετώπισης των πραγμάτων της, αλλά έχει τις ρίζες της πολύ βαθιά στην ιστορία.

Ο όρος «ευθανασία» προέρχεται από το επίρρημα «ευ» ή το επικό «εϋ» (το ουδ. του «εϋς» που σημαίνει καλός, ωραίος, γενναίος, ευγενής) και το ρήμα θνήσκω < θάνατος,

Με την αρχική σημασία του όρου «ευθανασία» παρουσιάζεται εκ πρώτης όψεως ένα οξύμωρο σχήμα: Ο θάνατος είναι εξ ορισμού κάτι το αρνητικό για τον άνθρωπο και ασφαλώς καθόλου ευχάριστο. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, ο θάνατος συνδυάζεται με κάτι το ευχάριστο και αποκτά θετική έννοια.

Η ευθανασία, ως ιδέα αλλά και ως πράξη, δεν απουσιάζει στο παρελθόν. Με ηθελημένες ενέργειες γίνονταν προσπάθειες για να τεθεί τέλος στη ζωή κάποιων ανθρώπων είτε για να απαλλαγούν οι ίδιοι από αφόρητους πόνους είτε λόγω οίκτου προς «ανιάτως πάσχοντες» είτε λόγω επιθυμίας συγκρότησης κοινωνιών με υγεία και ευεξία.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι και στον όρκο του Ιπποκράτη παρέχεται σαφές υπόμνημα στους γιατρούς που απαγορεύει τη χρήση θανατηφόρου φαρμάκου σε ασθενή, ακόμη και μετά από παράκλησή του:

«Ου δώσω δε ουδέ φάρμακον ουδενί αιτηθείς θανάσιμον, ουδέ υφηγήσομαι ξυμβουλίην τοιήνδε», γεγονός που δηλώνει την ύπαρξη της ευθανασίας, αλλά και την αντίθεση της ιπποκράτειας ηθικής στην πράξη της.

Στη Σπάρτη επίσης υπήρχε νόμος που υπαγόρευε ένα είδος κοινωνικής ή ευγονικής ευθανασίας, της οποίας έκφραση ήταν ο Καιάδας. Σύμφωνα με την παράδοση, οι Σπαρτιάτες έριχναν εκεί τα άρρωστα, ανάπηρα ή καχεκτικά παιδιά τους, έτσι, ώστε να συγκροτήσουν μια κοινωνία με υγεία και ευεξία.

Παράλληλα οι Στωικοί θεωρούσαν την ευθανασία σαν λύση στον πόνο και στις ανίατες ασθένειες.

Στον «Τίμαιο» του Πλάτωνα μνημονεύεται ότι οι γέροντες έπρεπε να έχουν ένα ειρηνικό και ανώδυνο τέλος.

Οι Ρωμαίοι θεωρούσαν την ευθανασία ως διεξόδο στην προβληματική και ασθενική ζωή τους, αλλά και ως προληπτική μέριμνα για κάθε «απρόοπτο ενδεχόμενο».

Σταδιακά, από το 19^ο αι. και κυρίως τον 20^ο αι., ο όρος «ευθανασία» δεν δηλώνει μόνο την ποιότητα των τελευταίων ωρών, αλλά και τη συγκεκριμένη ενέργεια τερματισμού της ζωής του πάσχοντα.

Μια άλλη διάσταση της έννοιας της ευθανασίας συναντούμε στους Ναζί, όπου ο όρος «ευθανασία» αποτελούσε τη δικαιολογία των φόνων που διέπρατταν σε ανάπηρα, σωματικώς και διανοητικώς, άτομα τα οποία σκότωναν για φυλετικούς και ευγονικούς λόγους.

Εκτός από τις πολιτικές σκοπιμότητες, η πρακτική τους αυτή εξυπηρετούσε την ιδεολογία τους για τη δημιουργία της Άριας Φυλής.

Με βάση τους σύγχρονους ιατρικούς όρους, η ευθανασία διακρίνεται σε ενεργητική και παθητική.

Η ενεργητική ευθανασία είναι κυρίως η χορήγηση φαρμάκου ή η χρησιμοποίηση άλλου μέσου με σκοπό την πρόκληση θανάτου στον πάσχοντα.

Η παθητική ευθανασία είναι η διακοπή της θεραπευτικής αγωγής ή η μη παροχή μηχανικής υποστήριξης, η οποία κρίνεται απαραίτητη για τη διατήρηση του πάσχοντα στη ζωή.

Η ευθανασία σε όλες της τις μορφές διακρίνεται σε εκούσια και ακούσια: Εκούσια χαρακτηρίζεται η ευθανασία, όταν γίνεται μετά από επίμονη παράκληση του ασθενή.

νούς. Ακούσια, όταν γίνεται, μετά από απόφαση του γιατρού ή των συγγενών και πάντως χωρίς τη συγκατάθεση του πάσχοντα, γιατί στις πλείστες, ή αν όχι σε όλες τις περιπτώσεις, ο πάσχοντας δεν είναι σε θέση να εκφράσει τη γνώμη του.

Αναμφίβολα, το θέμα-πρόβλημα της ευθανασίας δεν είναι απλό, αλλά, αντιθέτως, έχει πολλές πλευρές και τοποθετήσεις. Τα επιχειρήματα, τόσο τα υπέρ όσο και τα κατά που αφορούν στην ευθανασία, κρίνονται και στις δύο περιπτώσεις, ότι περιέχουν ισχυρές και λογικές θέσεις. Και οι δύο ομάδες που υποστηρίζουν ή απορρίπτουν την ευθανασία αντλούν τα επιχειρήματά τους μέσα από τις αξίες της προσωπικής, οικογενειακής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής του ανθρώπου.

Πιο συγκεκριμένα, προβάλλονται τα πιο κάτω επιχειρήματα ή αντεπιχειρήματα από τους υποστηρικτές της ευθανασίας ή αντιτιθέμενους σ' αυτή.

Ένα βασικό επιχείρημα, το οποίο προβάλλουν οι υποστηρικτές της ευθανασίας, είναι η αυτονομία του ανθρώπινου προσώπου, το δικαίωμά του, δηλαδή, να αποφασίζει για τη ζωή του. Έτσι μπορεί κάποιος ακόμη και να τερματίσει τη ζωή του, αν ο ίδιος το επιθυμεί, νοούμενου ότι η απόφαση αυτή λαμβάνεται από άτομο που έχει σώας τας φρένας.

Σε συνάρτηση με το πιο πάνω, οι θιασώτες της ευθανασίας επικαλούνται τον οίκτο και την ευσπλαχνία προς τους ανιάτως πάσχοντες. Υποστηρίζουν, ότι η ανακούφιση του πόνου ατόμων, που βρίσκονται σε καταληκτικό στάδιο, μπορεί να επέλθει μέσω του θανάτου τους, αν οι ίδιοι υποφέρουν τόσο ώστε να εύχονται η ζωή τους να τερματιστεί.

Επιπρόσθετα, ένας ασθενής με καταληκτική ασθένεια γνωρίζει και ο ίδιος, ότι το αποτέλεσμα της ασθένειάς του είναι ο θάνατος. Έτσι, αφού ο θάνατος είναι, ανθρωπίνως, κάτι το αναπόφευκτο στο στάδιο που βρίσκεται ο ασθενής, είναι καλύτερα, κυρίως για τον ίδιο, να επέλθει γρηγορότερα, ώστε να τον απαλλάξει από το μαρτύριό του.

Μέσα από τους πόνους και τις ιατρικές επεμβάσεις, υποστηρίζουν, ο άνθρωπος χάνει την αξιοπρέπεία του, καθίσταται «αντικείμενο» στα χέρια των γιατρών και των νοσηλευτών, φτάνοντας σε μια εξαθλιωτική κατάσταση.

Πολλές φορές η ευθανασία εκφράζεται ως αίτημα από μέρους των συγγενών του πάσχοντα, ιδίως, όταν ο πάσχοντας είναι κληνής και σε κωματώδη κατάσταση και δεν μπορεί να εκφράσει ο ίδιος τη γνώμη του. Οι συγγενείς ή γενικά ο στενός περίγυρος του ασθενούς, βλέποντάς τον καθημερινά να υποφέρει και γνωρίζοντας ότι υπάρχουν ελάχιστες ή και μηδαμινές πιθανότητες επανάκαμψής του, επιζητούν να επέλθει ο θάνατος, ως λύτρωση.

Αντικρούοντας τα επιχειρήματα των υποστηρικτών της ευθανασίας, οι αντιτιθέμενοι προβάλλουν τις πιο κάτω θέσεις:

Πρωταρχικά, εστιάζονται στην ανθρώπινη ζωή, στην αξία και στην ιερότητα αυτής καθ' εαυτής. Συγκεκριμένα, ισχυρίζονται ότι η ζωή του ανθρώπου δεν είναι μόνο βιολογική αλλά και πνευματική. Δηλαδή, ο άνθρωπος δεν είναι μόνο ύλη, αλλά παράλληλα είναι και πνεύμα (ψυχή). Η πνευματική διάσταση του ανθρώπου γίνεται περισσότερο αντιληπτή ενώπιον οριακών καταστάσεων, όπως ο πόνος, η αγωνία κ.λπ. Έτσι, η ποιότητα της ζωής πρέπει να αντικρίζεται σφαιρικά, τόσο από πλευράς βιολογικής όσο και πνευματικής. Η προστασία της ποιότητας της ζωής επιτυγχάνεται, όταν ο άνθρωπος εξασκηθεί, ώστε να υπομένει όλες τις καταστάσεις της ζωής. Έτσι, θα μπορέσει να έχει και έναν αξιοπρεπή θάνατο.

Επιπρόσθετα τονίζουν, ότι ο άνθρωπος είναι δημιούργημα του Όντως Όντος, ως αυτοζωής, και πηγής της ζωής. Γι' αυτό η ανθρώπινη παρέμβαση στη ροή της ζωής είναι εμπλοκή στο έργο του Θεού.

Ο Θεός έφτιαξε τον άνθρωπο κατ' εικόνα του ίδιου. Κάθε ανθρώπινο ον είναι ένα αποτύπωμα, όχι απλώς προϊόν ενός θείου κατασκευαστή - δημιουργού. Η εικόνα του ανθρώπου είναι το ανώτατο δημιούργημα όλης της κτίσης.

Στις πλείστες φορές τα αίτια της απόφασης ενός πάσχοντα για ευθανασία είναι η απουσία του νοήματος της ζωής ή και η αδυναμία αξιολόγησης του πόνου και του θανάτου. Αυτό οδηγεί τον άνθρωπο στην απελπισία, γι' αυτό και παίρνει την απόφαση να τερματίσει τη ζωή του με ευθανασία.

Ως προσθήκη στο πιο πάνω επιχείρημα παρατίθεται και το εξής: Το αίτημα για ευθανασία προβάλλεται και από πάσχοντες που φτάνουν σε απόγνωση, εξαιτίας της έλλειψης αγάπης και της απαιτούμενης προσοχής που χρειάζονται. Έτσι, και σε συνδυασμό με τους ανυπόφορους πόνους από την ασθένεια, καλλιεργείται μέσα τους το αίσθημα του μίσους τόσο εναντίον του Θεού όσο και εναντίον των συνανθρώπων τους και τελικά εναντίον του ίδιου τους του εαυτού.

Πολλές φορές ακόμη παρατηρείται και οι ίδιοι οι συγγενείς των ασθενών, που ζουν το δράμα της ανίατης ασθένειας, να βρίσκονται σε κατάσταση σύγχυσης και άλλοτε να ζητούν παράταση της ζωής, πάση θυσία, του πάσχοντα συγγενή τους, ενώ άλλοτε επιζητούν βράχυνση του μαρτυρίου του δικού τους ανθρώπου.

Είναι ακόμη γεγονός ότι, στην περίπτωση της ευθανασίας και της υποβοηθούμενης αυτοκτονίας, τα άτομα καθίστανται ευάλωτα, εξαιτίας της ασθένειάς τους, και έτσι καταλήγουν στο να αναζητούν πρόωρα το τέλος τους, χωρίς να έπρεπε να το επιλέξουν.

Επίσης οι αντιτιθέμενοι αμφισβητούν τη γνησιότητα του αιτήματος της ευθανασίας, υπό την έννοια, ότι είναι δυνατό οι πάσχοντες να εύχονται τον θάνατό τους, λόγω τόσο των σωματικών όσο και των ψυχολογικών πιέσεων εξ αιτίας της ασθένειας.

Κατ' επέκταση, επισημαίνεται από τους ίδιους, ότι εκείνος που υποφέρει από βαριά ασθένεια και πιέζεται από αφόρητους πόνους, αναζητεί και επιζητεί επίμονα τον θάνατο. Όταν, όμως, οι πόνοι μειωθούν και αισθανθεί καλύτερα, στρέφεται και ξαναβλέπει προς τη ζωή ζητώντας, τώρα να γίνει καλά και να ζήσει.

Αυτό φανερώνει, ότι η απόφασή τους για τον θάνατο είναι επηρεασμένη από τον παράγοντα «πόνος». Ο άνθρωπος, που είναι υγιής, σωματικά και διανοητικά, δεν επιζητεί ποτέ τον θάνατο, γιατί ο θάνατος είναι ένα στοιχείο ξένο προς την ανθρώπινη φύση.

Ο άνθρωπος είναι σύμφυτος με τη ζωή και πάντοτε ο θάνατος θα είναι κάτι τρομακτικό γι' αυτόν.

Ο άνθρωπος μπορεί να υπομείνει θεληματικά τον πόνο. Η θετική αντιμετώπιση του πόνου είναι πράξη ελευθερίας. Η υπομονή στον πόνο είναι προκοπή στην αληθινή ελευθερία. Ο χριστιανός αντιμετωπίζει θετικά τον πόνο, επειδή προσβλέπει στη ζωή που νικά τον θάνατο.

Έτσι ο πόνος και ο θάνατος αποβαίνουν και προς όφελός μας, γιατί έχουν παιδευτικό χαρακτήρα. Από την

άλλη, ο θάνατος είναι ευκαιρία για τον άνθρωπο, ώστε να μαθαίνει, να καλλιεργείται και να παιδαγωγείται. Με την ευθανασία παρακάμπτεται η ευκαιρία για μάθηση και πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου. Επιλέγοντας την ευθανασία, ο άνθρωπος αρνείται το ίδιο το νόημα της ανθρώπινης ύπαρξης, που είναι η κατά Θεόν πρόοδός του.

Ο θάνατος είναι ένα από τα μέσα, που υποβοηθούν τον άνθρωπο, ώστε να αναζητεί τον Θεό. Γι' αυτό και ο θάνατος δεν πρέπει να μας απασχολεί μόνο όταν πλησιάζει η ώρα του, αλλά σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας πρέπει να έχουμε μνήμη θανάτου. Έτσι, η επίγεια ζωή είναι μια προετοιμασία για την αιώνια ζωή.

Με βάση τα πιο πάνω επιχειρήματα αλλά και με βάση την όλη αντίληψη για τον άνθρωπο και τον προορισμό του, η Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία υιοθετεί αρνητική στάση έναντι της ευθανασίας. Βέβαια, θα πρέπει να διασαφηνιστεί, ότι η Εκκλησία τάσσεται υπέρ του αιτήματος της ευθανασίας με την κυριολεκτική της σημασία, ως ο καλός, γλυκός, ήρεμος, ωραίος θάνατος. Άλλωστε, υπάρχει και η δέηση στη Θεία Λειτουργία, που αναφέρει: «Χριστιανά τα τέλη της ζωής ημών ανώδυνα, ανεπαίσχυντα, ειρηνικά». Επίσης, υπάρχει και ειδική ευχή για ψυχορραγούντες, έτσι, ώστε να βοηθηθεί η ψυχή και να φύγει με πιο εύκολο τρόπο.

Όμως, η Εκκλησία είναι αντίθετη με την περιφρέουσα έννοια του όρου «ευθανασία», διότι πρεσβεύει, ότι δεν μπορεί ο άνθρωπος να παρεμβαίνει στο έργο του Θεού και να αφαιρεί τη ζωή, η οποία είναι δώρο του Θεού, για να απαλλάξει ή να απαλλαγεί από τον πόνο και να «εξασφαλίσει» έναν «καλό» θάνατο. Μόνο ο Θεός αποφασίζει το πότε και το πώς θα επέλθει ο θάνατός μας.

Επομένως, η ενεργητική ευθανασία για την Εκκλησία είναι μια μορφή αυτοκτονίας, ενώ η παθητική έχει όλα τα στοιχεία του φόνου.

Για την Εκκλησία, ο καλός ή ο κακός θάνατος, δεν προσδιορίζεται από τον τρόπο που αυτός επέρχεται αλλά από το πώς ο ίδιος ο άνθρωπος αντιμετωπίζει την κατάσταση του επικείμενου θανάτου του.

Παράλληλα, η ζωή και ο θάνατος του ανθρώπου δεν αφορούν μόνο στον ίδιο, αλλά συνδέονται άμεσα με τους συνανθρώπους του και με τον Θεό. Έτσι, η ζωή και ο θάνατος δεν τοποθετούνται μόνο κάτω από το πρίσμα των λεγομένων ατομικών δικαιωμάτων αλλά και στο πλαίσιο της κοινωνίας του ανθρώπου με τον Θεό και τον συνάνθρωπο.

Ο γιατρός, όταν αποφασίζει να διακόψει την παροχή οξυγόνου στον πάσχοντα ή να τη συνεχίσει, παίρνει μια απόφαση για τη ζωή του συνανθρώπου του. Εκείνη τη στιγμή ο γιατρός διεκδικεί τον ρόλο του Θεού, ενώ στην πραγματικότητα ο ρόλος του γιατρού συνίσταται στην

ανακούφιση του πόνου του πάσχοντα. Ο γιατρός οφείλει να στέκεται πάντα δίπλα του, προσφέροντάς του ελπίδα ζωής και όχι να αποβαίνει δήμιος και εκτελεστής του.

Αναμφίβολα τα επιχειρήματα και των δύο ομάδων, των υπέρ και των κατά της ευθανασίας, είναι σε αρκετές περιπτώσεις δυνατά και επαρκώς δικαιολογημένα. Με την εξέτασή τους, όμως, δημιουργούνται οι εξής παρατηρήσεις:

Ερχόμενοι σε επαφή με το θέμα της ευθανασίας, προβληματίζει το, τι είναι πραγματικά ο άνθρωπος; Ποιος είναι τελικά ο σκοπός του θανάτου μέσα στην πορεία της ζωής; Η διακοπή, δηλαδή, της ζωής είναι μόνο μια βιολογική εξέλιξη;

Η ζωή ένα «ιερό» δώρο για τον άνθρωπο. Η διακοπή της είναι ο χωρισμός αυτών των δύο στοιχείων του ανθρώπου, του σώματος και της ψυχής. Με τον θάνατο η ψυχή, ως ζωοποιός αιτία, αποχωρίζεται και εγκαταλείπει το σώμα και έτσι αυτό παραμένει πια νεκρό.

Εύλογα, όμως, μπορεί να δημιουργηθούν ερωτηματικά σε σχέση μ' αυτή τη θέση. Προβληματίζει το γεγονός, όπως προειπώθηκε, ότι η ζωή μου δεν ανήκει στον άνθρωπο και ότι δεν είναι δικό του δημιούργημα αλλά του Θεού.

Ένα άλλο σημείο, το οποίο πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη είναι η σημασία του πόνου. Γιατί υπάρχει ο πόνος μέσα στη ζωή;

Ο πόνος είναι από τη μια ένα χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης, που λειτουργεί ως απόδειξη της φθαρτότητας μας. Από την άλλη, όμως, ο πόνος μπορεί να σταθεί και ως αφορμή ο άνθρωπος να κάνει την ενδοσκόπησή του, να έλθει ενώπιος ενωπίω, να συνειδητοποιήσει τη ματαιότητα της ανθρώπινης ζωής

και να τελειοποιηθεί. Τελικά ο πόνος εξαρτάται από το πώς ο άνθρωπος θα τον χειριστεί, έτσι, ώστε να αποβεί προς όφελός του, χωρίς να σημαίνει ότι ο πόνος απαραίτητα θα οδηγήσει σε εξαθλίωση την ανθρώπινη υπόσταση, ιδιαίτερα, μάλιστα, όταν ο πόνος επισυμβαίνει στον άνθρωπο, χωρίς ο ίδιος να τον προκαλεί.

Με βάση τους υποστηρικτές της ευθανασίας, προκρίνεται η ευθανασία και για οικονομικούς λόγους.

Έχουμε άραγε το δικαίωμα να αντιπαραβάλουμε κάτι που έχει ανυπέρβλητη αξία, όπως είναι η ζωή, με κάτι το υλικό;

Αν επικρατήσει η αντίληψη της οικονομικής περισυλλογής, τότε η επέκταση του μέτρου της ευθανασίας θα

πρέπει να αγγίξει και άλλους ανθρώπους, οι οποίοι αποτελούν οικονομικό βάρος και δεν παράγουν τίποτα για το κοινωνικό σύνολο.

Ανησυχία επίσης εκφράζεται και ως προς τις συνέπειες που θα έχει η νομιμοποίηση για την ευρύτερη κοινωνία, διότι θα αναπτυχθεί ένα είδος ατομοκρατικού πολιτισμού, ο οποίος θα καταργεί την ιδέα του γενικού καλού και θα έχει ως πρωταρχική αξία την κυρίαρχη απόφαση του ατόμου, χωρίς ηθικές δεσμεύσεις και ηθικούς φραγμούς.

Με βάση, λοιπόν, τα όσα πιο πάνω έχουν λεχθεί, προσωπικά δεν μπορώ να συνταχθώ με τις αντιλήψεις εκείνων που υποστηρίζουν την ευθανασία. Τα επιχειρήματά τους, όπως πιο πάνω τονίστηκε, σε αρκετές περιπτώσεις είναι μεν φαινομενικά εύλογα, όμως εκείνο που μετρά περισσότερο είναι η αξία και το μέγεθος που λέγεται «άνθρωπος», ο οποίος είναι το σημαντικότερο δημιουργήμα της κτίσης και ο προορισμός του.

Και η αξία του ανθρώπου καταδεικνύεται από το γεγονός της μέριμνας του Θεού να έλθει στον κόσμο, να σαρκωθεί, να σταυρωθεί, να πεθάνει, να αναστηθεί, για να χαρίσει στον άνθρωπο το ατίμητο αγαθό, που δεν είναι η παρούσα ζωή, με όσα ευτελή τού προσφέρει, αλλά η μέλλουσα ατελείωτη ζωή, η οποία θα του παράσχει: «α οφθαλμός ουκ είδε και ους ουκ ήκουσε και επί καρδιάν ανθρώπου ουκ ανέβη» (Α΄ Κορ. 2,9).

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ

Ισως όλοι συμφωνούμε ότι τον τελευταίο καιρό παρατηρείται ένα πολύ λυπηρό φαινόμενο, που θα το ονομάζαμε προφητο-υστερία. Πρόκειται για μια αγωνιώδη αναζήτηση προφητών και προφητειών σχετικά με το μέλλον του κόσμου, που συχνά παίρνει τη μορφή συλλογικής παράκρουσης. Αυτά όμως δεν έχουν καμιά σχέση με την υγιή εσχατολογική διδασκαλία της Εκκλησίας.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας, μεταξύ των οποίων και ο νεοανακηρυχθείς άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης, δεν έγραφαν «καζαμίες» ούτε «το παίζανε προφήτες». Ιδιαίτερα για τον άγιο Παΐσιο καταθέτουμε ενδεικτικά κάτι που καταγράφεται στην επίσημη βιογραφία του, την οποία εξέδωσε το Ησυχαστήριο στο οποίο εκοιμήθη και βρίσκεται ο τάφος του:

«Ιδιαίτερα στενοχωρούσαν τον Γέροντα οι φήμες για λόγια που δήθεν είχε πει. **‘Αλλιώς τα λέω’**, έλεγε, **‘κι αλ-**

λιώς τα μεταφέρουν. Πολύ με στενοχωρεί αυτό. Ήρθε κάποιος εδώ πέρα, εγώ του έδωσα μόνον ένα ποτήρι νερό, κι αυτός πήγε στις Καρυές και είπε: “Ο Γέροντας Παΐσιος μού είπε ότι θα γίνει πόλεμος”. Είναι να πεις τίποτε μετά;»¹.

Με αυτά τα λόγια του ο άγιος Γέροντας ενισχύει την επιφυλακτικότητά μας για τις θρυλούμενες «προφητείες» του. Το ίδιο ισχύει και για τον άγιο Κοσμά τον Αιτωλό, ο οποίος επίσης είναι γνωστός, όχι τόσο για τις αφυπνιστικότερες διδαχές του, όσο για τις —επίσης αμφισβητούμενες— «προφητείες» του, οι οποίες, σημειωτέον, δεν περιλαμβάνονται στην κριτική έκδοση των διδαχών του.

Η προφητεία, βέβαια, ως χάρισμα του αγίου Πνεύματος υπήρχε και θα υπάρχει πάντοτε στη ζωή της Εκκλησίας, αφού η γενεσιουργός της αιτία, το Άγιο Πνεύμα, «ήν μὲν αἰεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται οὔτε ἀρξάμενον οὔτε παυσόμενον».

¹ Ὁ Ἅγ. Παΐσιος ὁ Ἀγιορείτης, Ἡσυχ. Εὐαγγ. Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, Βασιλικά 2015, σελ. 505.

Όμως και η προφητεία του Αγάβου για τον λιμό (Πράξ. 21, 10), και πολύ περισσότερο η προφητεία του Χριστού για την καταστροφή της Ιερουσαλήμ δεν είχαν σκοπό να κάνουν τους ανθρώπους... να αδειάσουν τα supermarket και να αποθηκεύσουν κονσέρβες και μακαρόνια, ούτε να σηκώσουν από τις τράπεζες τα λεφτά τους! Σκοπός όλων των κατά καιρούς γνησίων προφητειών ήταν και είναι, όχι ο πανικός αλλά η **μετάνοια**, η **νήψη** και η **ελπίδα**.

Μετάνοια, νήψη (δηλαδή νηφάλια και όχι αγχώδης επαγρύπνηση) και **ελπίδα** είναι πάντοτε συνυφασμένες μέσα στη ζωή της Εκκλησίας. **Μετάνοια** ποτέ δεν σημαίνει *κατάθλιψη* και *ψυχοπλάκωμα*. Σημαίνει *υγιής θλίψη για την αμαρτία* και *γεμάτη ελπίδα επιστροφή στον Θεό!* Αυτή η μετάνοια, η νήψη και η σταθερή ελπίδα στο έλεος του Θεού είναι το κέντρο του κηρύγματος όλων των εσχατολογούντων Νηπτικών Πατέρων της Εκκλησίας μας.

Για να ξεμπερδεύουμε λοιπόν με όλη αυτή την οργιάζουσα περί «προφητειών» παραφιλολογία, με το χέρι στην καρδιά ας απαντήσουμε:

Τι αφυπνίζει περισσότερο προς μετάνοιαν:

- Η δήθεν «προφητεία» του αγίου Παϊσίου ότι θα πάρουμε την Πόλη ή το βιβλίο του ΠΑΘΗ ΚΑΙ ΑΡΕΤΕΣ,

το οποίο περιέχει υπέροχη διδασκαλία για τον αγώνα κατά των παθών;

- Η δήθεν «προφητεία» του αγίου Κοσμά του Αιτωλού ότι σε κάποιον τρέχα-γύρευε επερχόμενο πόλεμο «θα πνιγεί το δαμάλι στο αίμα» ή η συγκλονιστική του διήγηση περί του αγίου Νικηφόρου και του μνησικάκου ιερέως Σαπρικού;
- Και τέλος, τι αφυπνίζει περισσότερο προς μετάνοιαν, οι επαληθευθείσες προφητείες του ίδιου του Χριστού για την καταστροφή της Ιερουσαλήμ ή η απευθυνόμενη σε όλους μας (και όχι μόνο στον άφρονα πλούσιο) προειδοποίηση: «ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτί τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δέ ἤτοιμάσας τίνοι ἔσται;» (Ματθ. 12, 20).

Τις σωστές και απαραίτητες προϋποθέσεις της ορθόδοξης εσχατολογίας τις διατυπώνει πολύ παραστατικά ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος: «*Τότε*», λέει, «*γίνεται ο νους ικανός να δεχθεί ΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΥΤΟΥ (κρατείστε αυτή τη φράση), όταν ο άνθρωπος, πρώτα με την υπομονή των θλίψεων και με την εργασία των εντολών, ξεντυθεί τον παλαιό άνθρωπο των παθών, όπως το βρέφος που μόλις γεννήθηκε ξεντύνεται το της μήτρας ένδυμα*»².

² Αββά Ισαάκ του Σύρου, *Άσκητικά*, εκδ. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1977, σελ. 389.

Είμαστε εξόριστοι στην «Αίγυπτο των παθών». Και η καθημερινή λαχτάρα μας πρέπει να είναι πότε και πώς θα γυρίσουμε στην «πατρίδα» μας, που είναι η Γη της Επαγγελίας· η Εκκλησία του Χριστού· η Βασιλεία του Θεού εδώ και τώρα! Αυτή είναι η μόνη υγιής **μελλοντολογία** και **εσχατολογία**. Η αγωνία μας για το μέλλον και τα έσχατα δεν πρέπει να είναι για μας η ενασχόληση με κάτι το μακρινό και άπιαστο αλλά η φροντίδα μας κάθε στιγμή να «αρπάζουμε» τη Βασιλεία του Θεού, η οποία (όπως είπε ο Χριστός) «ήγγικεν». Είναι πολύ κοντά μας. Μόνο που αυτή η «αρπαγή» της Βασιλείας του Θεού προϋποθέτει **βία**. Έτσι είπε ο Χριστός: **«η Βασιλεία του Θεού βιάζεται και βιασταί αρπάζουσιν αυτήν»**. Γι' αυτήν τη βία μιλάει και ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος, λέγοντας ότι τη «θεωρία της Πατρίδας μας» την κερδίζουμε με την υπομονή των θλίψεων και με την εργασία των εντολών του Θεού.

Σίγουρα αυτές τις προϋποθέσεις (*εργασία των εντολών και υπομονή των θλίψεων*) ήθελε να θυμίσει ο άγιος Σεραφεΐμ του Σάρωφ σε μερικούς, που πήγαν να του ανοίξουν συζήτηση περί των εσχάτων. Στην παρατήρηση κάποιου επισκέπτη ότι μάλλον πλησιάζει το τέλος του κόσμου, ο άγιος Σεραφεΐμ απάντησε - ερωτώντας: **«Νη-**

στεύετε Τετάρτη και Παρασκευή;» Προφανώς ο άγιος Σεραφεΐμ μιλώντας για νηστεία, δεν άλλαξε τη συζήτηση. Ίσα - ίσα θύμισε στον εσχατολογούντα επισκέπτη του ότι η διαστροφή της εσχατολογικής προοπτικής του ανθρώπου άρχισε με την αθέτηση μιας εντολής νηστείας. Ενώ ο Θεός είπε στον Αδάμ ότι, αν φάνε από το δένδρο της γνώσεως, θα πεθάνουν, ο όφισ (διάβολος) είπε στην Εύα: **«Μη φοβόσαστε! Δεν πρόκειται να πεθάνετε!»**

Κάποτε έστειλε ο Θεός τον Μέγα Αντώνιο, τον «καθηγητή της ερήμου» για μετεκπαίδευση σε έναν τσαγκάρι στην Αλεξάνδρεια. Επρόκειτο μάλιστα για ένα 'σεμινάριο εσχατολογίας'. Του είπε ο άγιος Αντώνιος: **«Ο Θεός με έστειλε σε σένα για να μάθω πώς ζεις»**. Ο ταπεινός τσαγκάρης σεβόταν τον Αντώνιο και φοβισμένος τού απάντησε: **«Εγώ, αββά, δεν θυμάμαι να έχω κάνει ποτέ κανένα καλό»**. Μετά, όμως, από πολλές πιέσεις του αγίου, απεκάλυψε το μυστικό, που τον ανέδειξε καθηγητή του καθηγητού της ερήμου. **«Να σου ειπώ, αββά»**, του είπε. **«Εγώ κάθε πρωί λέω στον λογισμό μου, πως όλοι οι άνθρωποι σ' αυτή την πόλη, από τον μικρό μέχρι τον πιο μεγάλο, θα σωθούν. Και μόνον εγώ θα καταδικαστώ για τις πολλές μου αμαρτίες»³.**

---

³ Αρχιμ. Σωφρονίου, *Άγ. Σιλουανός*, εκδ. Ι. Μ. Τιμ. Προδρόμου, Έσσεξ 1978, σελ. 240.

Αυτό το γεμάτο ταπείνωση εσχατολογικό φρόνημα δεν αποτελεί πνευματική παραξενιά του νηπτικού τσαγκάρη. Αποτελεί κεντρικό στοιχείο όλης της Νηπτικής Παραδόσεως. Μα θα ειπεί κανείς: *Σήμερα, που σχεδόν όλοι μας είμαστε υποψήφιοι για κατάθλιψη, εσύ μας λες να μελλοντολογούμε προφητεύοντας ότι θα πάμε στην κόλαση;*

Είναι φανερό ότι, ούτε ο τσαγκάρης της Αλεξάνδρειας ούτε ο άγιος Αντώνιος κινδύνεψαν από κατάθλιψη. Ποτέ οι άγιοι δεν έχαναν την ελπίδα τους στο έλεος του Θεού. Όλοι, άλλος λιγότερο και άλλος περισσότερο, πολέμησαν με το ανθρωποφάγο «τέρας» της απογνώσεως και το νίκησαν με την υγιή τους ταπείνωση και την υγιή φόβο της κολάσεως.

Ποιος είναι ο υγιής φόβος της κολάσεως; Είναι ο φόβος και η αγωνία μας να μη χωριστούμε από τον Θεό. Και όσο πιο πολύ καταλαβαίνουμε την αγάπη Του και τη λαχτάρα Του να μας σώσει, τόσο πιο πολύ πρέπει να αγωνιζόμαστε και να αγωνιούμε να μην αφήσουμε τις αμαρτίες μας να μας χωρίσουν από Αυτόν, που είναι η Ζωή μας και ο Παράδεισός μας. Γιατί ξέρουμε ότι, αν χωριστούμε από Αυτόν, θα μας καταπιεί για πάντα η απόλυτη μοναξιά και η αφόρητη παγωνιά της απουσίας Του.

Αυτός ο σωτήριος φόβος είναι ο μόνος φόβος που δίνει νόημα στο μέλλον του ανθρώπου και του κόσμου.

Αυτός ο φόβος ενεργοποιεί στο έπακρο τις ανθρώπινες δυνάμεις, ώστε να μπορεί ο άνθρωπος να διαπρέψει στην πιο παραγωγική και σωτήρια «καριέρα»: Στην «καριέρα» της **μετάνοιας**, της **νήψης** και της **ελπίδας στο έλεος του Θεού**, που όπως είδαμε στην αρχή είναι και ο σκοπός του χαρίσματος της γνήσιας προφητείας. Όλοι οι άλλοι φόβοι, ο φόβος επερχομένων πολέμων, ο ανόητος φόβος δήθεν αεροψεκασμών, ο εντελώς άκαιρος φόβος σφραγισμάτων κ.ο.κ. δημιουργούν κλίμα τρομοκρατίας. Όπως άλλωστε και όλες οι φρούδες ελπίδες ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης ή δήθεν αναβίωσης κάποιου ενδόξου παρελθόντος, πέρα από το ότι δεν πατάνε στη στοιχειώδη λογική, δημιουργούν κλίμα αφελούς αισιοδοξίας.

Μέσα στην Εκκλησία δεν χωράνε ούτε τρομοκρατίες ούτε αφελείς αισιοδοξίες. Μέσα στην Εκκλησία του Σταυρωθέντος και Αναστάντος Χριστού τρεφόμαστε με τα Άχραντα Μυστήριά Του, με τα οποία «τον θάνατον Αυτού καταγγέλλομεν και την Ανάστασιν ομολογούμεν». Έτσι, δεν επιβιώνουμε απλώς σε μια χαμοζωή που έχει ημερομηνία λήξης αλλά γευόμαστε δυνάμει το πέρασμα... στην *επόμενη μέρα*, στην ανέσπερη μέρα της Βασιλείας του Χριστού. Γι' αυτό ακριβώς, κανένας πόλεμος και καμμιά καταστροφή δεν αποτελεί απειλή για μας. Αντίθετα γίνεται σωτήρια αφορμή μετάβασης εκ του θανάτου εις την ζωήν.

Κάθε στιγμή της εδώ ζωής μας έχει εσχατολογικές διαστάσεις και συνέπειες. Αυτό με θαυμάσιο τρόπο μας τονίζει ο άγιος Γρηγόριος ο Σιναΐτης κάνοντας μια αφυπνιστικότερη ερμηνεία στην εσχατολογική προφητεία του Χριστού: «*έρχεται νύξ ὅτε οὐδείς δύναται ἐργάζεσθαι*» (Ιω. 9, 4).

Ο άγιος Γρηγόριος, κάνοντας ένα συγκλονιστικό zoom από τα έσχατα στο σήμερα, μας συμβουλεύει: «*Ἀφήστε τό πῶς θά εἶναι ἡ ἄνενεργησία τοῦ μέλλοντος σκότους*· αφήστε τό πότε θά ἔλθει καί ποιός θά εἶναι ὁ ἀντίχριστος· καί φροντίστε νά διορθώσετε τήν 'καθ' ἐκάστην ἀμέλειαν' τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ!». Η εσχατολογία δεν είναι μιά θεωρητική αναφορά σε κάποια θολά μακρι-

νά μελλούμενα, αλλά έχει άμεση σχέση με το **εδώ και τώρα**.

Επομένως αν **σήμερα** βαρέθηκα, ας πούμε, να κάνω την προσευχή μου, αυτό σταδιακά οδηγεί την ψυχή μου στο ίδιο σκοτάδι με αυτό που θα φέρει ο αντίχριστος και αργότερα η παντελής ανενεργησία του οριστικού χωρισμού από τον Θεό. Και αναρωτιέται κανείς με φρίκη: Καλά, αν η σημερινή απλή **αμέλεια** των εντολών του Θεού έχει τέτοιες εσχατολογικές προεκτάσεις, τότε τι γίνεται με τη **σημερινή επιμέλεια** στην εργασία των παθών;

Τον άγιο Αντώνιο τον έστειλε σε έναν τσαγκάρη. Τον άγιο Εφραίμ τον Σύρο τον έστειλε σε έναν επιμελέστατο στα πάθη άνθρωπο, σε μια πόρνη!

Πηγαίνοντας στην Έδεσσα της Συρίας ο άγιος Εφραίμ παρακάλεσε τον Θεό να αξιωθεί να συναντήσει εκεί κάποιον πνευματικό άνθρωπο για να ακούσει από αυτόν λόγον ωφελείας και οικοδομής. Και ο πρώτος άνθρωπος που συνάντησε μπαίνοντας στην πόλη ήταν μία πόρνη, η οποία τον κάρφωνε με το βλέμμα της. Ο άγιος τα έχασε! Δεν περίμενε τέτοια απάντηση στην προσευχή του. Θέλοντας λοιπόν να φέρει τη γυναίκα σε συναίσθηση και ντροπή, της είπε: «*Πώς τολμάς και με κοιτάς με αναισχυντία; Δεν ντρέπεσαι!*» Και αυτή, κάνοντάς του —άθελά της— μάθημα ορθοδόξου εσχατολογίας, του απάντησε: «*Εγώ καλά κάνω και σε κοιτάζω έτσι, γιατί πλάσθηκα*

από την πλευρά σου. Εσύ όμως πρέπει να κοιτάξεις την γη 'ἐξ ἧς ἐλήφθης'. 'Το χῶμα', του λέει, να κοιτάς από το οποίο πλάστηκες και στο οποίο θα επιστρέψεις!

«Μνήμη θανάτου» δεν σημαίνει σκοτάδι απελπισίας. Υγιής «μνήμη θανάτου» σημαίνει τελικά «ανάσταση ζωής». Αυτή είναι «η πρώτη ανάσταση», για την οποία λέει στην Αποκάλυψη του Ιωάννη, «μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν» (Ἀποκ. 20, 5).

Υπάρχει πιο παρήγορη προφητεία από αυτά τα λόγια; Λέει το Πνεῦμα του Θεοῦ: «Να εἰσαστε σίγουροι: Ο δεύτερος θάνατος, ο οριστικός χωρισμός του ανθρώπου από τον Θεό κατά τη Δευτέρα Παρουσία, δεν θα απειλήσει κανέναν από εκείνους, που αγωνίζονται ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ για την εν Χριστῷ «πρώτη ανάσταση». Την ανάσταση της διαρκούς μετανοίας! Υπάρχει πιο κορυφαία προφητεία από αυτήν; Μήπως όλες οι άλλες επικαιρικές προφητείες είναι μπροστά της περιττές; Υπάρχει πιο σωτήριο ξυπνητήρι από αυτή την προφητεία του Ιωάννη; Μήπως αυτή η προφητεία είναι η περίληψη όλου του προφητικού βιβλίου της Αποκαλύψεως; «Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν».

Μόνο που, προσέξτε! Είναι ολοφάνερο ότι είναι μια προφητεία, που δεν θα επαληθευτεί χωρίς τη δική μας συμμετοχή. Η επαληθευσή της δεν εξαρτάται μόνο από

τον απευδή λόγο του Θεού. Εξαρτάται και από τη δική μας ελευθερία. Από τη δική μας προαίρεση και συνεργασία. Δεν μας «καπελώνει» ο Θεός με ένα μέλλον, χωρίς να μας ρωτήσει. Δεν μας καταδικάζει σε μια μοίρα τυφλή. «Το μέλλον σας», λέει, «εσείς το χτίζετε. Η αιώνια ζωή ή ο οριστικός θάνατός σας εξαρτάται από σάς. Εσείς διαλέγετε. Δώστε μου το χέρι σας να σας σώσω. Με το ζόρι δεν μπορώ να σώσω κανέναν».

Τελικά οι θεόσοφες διδαχές του αγίου Κοσμά του Αιτωλού ουσιαστικά δεν είναι τίποτε άλλο παρά ανάλυση και ερμηνεία αυτής της προφητείας της Αποκαλύψεως. Αυτό ιδιαίτερα φαίνεται στην αφυπνιστικότετη γνωστή διδαχή του, την οποία έκανε σε εποχή τουρκοκρατίας.

Λέει λοιπόν ο άγιος Κοσμάς, μιλώντας τη διαχρονική γλώσσα της αλήθειας:

«Τί καρτερούμε, άδελφοί μου; Λυπηρό είναι να σās τό είπω. Σήμερα αύριο καρτερούμε δίψες, πείνες μεγάλες, όπου να δίνουμε χιλιάδες φλωρία και να μή εύρίσκωμε ψωμί και νερό... Έγώ όμως σās παραγγέλλω: Τά πράγματά σας, άς σās τά πάρουν. Μή σās μέλει. Δώστε τα. Δεν είναι δικά σας. Τό κορμί σας άς σās τό καύσουν, άς σās τό τηγανίσουν. Αύτά όμως, πού κανείς δέν μπορεί να σās τά πάρει, εκτός κι αν τά δώσετε μέ τό θέλημά σας, είναι δύο πράγματα: **Ψυχή και Χριστός**. Αύτά τά δύο να τά φυλάγετε να μήν τύχει και τά χάσετε».

Ο άγιος Κοσμάς με ρεαλισμό στηρίζει τους εξαθλιωμένους ραγιάδες, λέγοντάς τους τα πράγματα με το όνομά τους: «Ναί, οί προοπτικές είναι όντως θλιβερές. Συγχρόνως όμως είναι και θά είναι πάντοτε —αν έσείς τό θέλετε— γεμάτες έλπίδα. Διότι τελικά ό άληθινός πλούτος σας δέν κινδυνεύει από τίποτε και από κανένα. Αν έσείς τό θέλετε, θά είσαστε μονίμως πάμπλουτοι. Και θά είσαστε για πάντα γεμάτοι Ζωή Άληθινή. Διότι ό πλούτος σας, πού κανείς δέν μπορεί να τόν πάρει, και ή άληθινή ζωή, πού κανείς δέν μπορεί να τήν αφαιρέσει, είναι ή ψυχή σας και ό Χριστός. Αύτά τά δύο ούτε και ό θάνατος δέν μπορεί να σās τά στερήσει. Εκτός κι αν τά δώσετε μόνοι σας κάνοντας όλέθρια χρήση τής ελευθερίας σας».

Ο άγιος Κοσμάς επαλήθευσε την αλήθεια των λόγων του με το μαρτυρικό του τέλος. Με το μαρτύριό του «κέρδισε» ΚΑΙ ψυχή ΚΑΙ Χριστό, και δοξάζεται αιώνια στη Βασιλεία Του. Η προφητεία του όμως αυτή επαληθεύτηκε και στα πρόσωπα των χιλιάδων Νεομαρτύρων και όλων των αφανών αγίων ρωμηών, που, έστω κι αν έζησαν στην εξαθλίωση της σκλαβιάς, κράτησαν την πίστη τους και την έλπίδα τους στον Θεό. Και φυσικά θα επαληθεύεται στα πρόσωπα όλων των πιστών νυν και αεί, που θα αγωνίζονται με κάθε θυσία να μη χάσουν την ψυχή τους και τον Χριστό, μένοντας εδραίοι και σταθεροί μέσα στην Εκκλησία Του.

Αρχιμανδρίτου Θεοτόκη Φαίδωνος
Θεολόγου

«καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»
(Γεν. 1,13)

Ο Θεός, ενεργώντας από την ανιδιοτελή αγάπη του και προς όφελος της κορωνίδας των δημιουργημάτων του, τον άνθρωπο, δημιουργεί με σοφία το σύμπαν από το μηδέν. Ό,τι δημιουργεί ο Κύριος είναι «καλόν» και περιλαμβάνεται αρμονικά στην τάξη και στο έργο της «καλής λίαν» δημιουργίας. Άρα είναι αδιανόητο να πούμε, ότι ακόμη και το ελάχιστο υλικό δημιούργημα του Κυρίου μας θα μπορούσε να έχει μια «δεύτερη» μεταχείριση, πόσο μάλλον κακομεταχείριση.

Υπάρχουν σήμερα πολλές απόψεις και ερωτήματα για την αιτία του σύμπαντος κόσμου, είτε από ανθρώπους που δεν πιστεύουν στον Θεό είτε που ανθρώπους που πιστεύουν.

Πολλοί επιστήμονες σήμερα πιστεύουν στην αυθυπαρξία και αυτονομία του κόσμου, δηλαδή για αποδιδόμενες στον κόσμο ιδιότητες, οι οποίες σε αντίθεση προς

τη θνητότητα και τη φθορά του ανθρώπου χαρακτηρίζονται ως θείες. Αυτή η πεποίθηση αποδίδεται από τον Πλάτωνα στους παιδευτους βαρβάρους.

Για μας, που πιστεύουμε στον Έναν και Αληθινό Τριαδικό Θεό, τον δημιουργό του σύμπαντος, παύει να υφίσταται το ερώτημα αυτό. Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο «ὁ Πατήρ διὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ τὰ πάντα ποιεῖ». Με πολύ απλά λόγια, ο Πατήρ αποφασίζει, ο Υἱός πραγματοποιεί και το Ἅγιο Πνεῦμα τελειοποιεί όλα τα έργα.

Στην Αγία γραφή έχουμε σαφή υπόμνηση ότι ολόκληρος ο κόσμος έγινε από τον Θεό και όχι με βάση μια προϋπάρχουσα ύλη αλλά «ἐξ οὐκ ὄντων» δηλαδή από το μηδέν και η μετέπειτα θεολογία των Πατέρων της Ορθόδοξης παραδόσεως αποτελεί οργανική ανάπτυξη αυτής της βιβλικής διδασκαλίας.

Η δημιουργία δεν περιορίζεται μόνο στην ανάδυση της κτίσεως από το μηδέν αλλά επεκτείνεται σε συνεκτικό κρίκο που συγκροτεί και συνδέει όλα τα όντα και ολόκληρη την κτίση με το Θεό. «Ανοιξαντός σου τήν χείρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότητος, ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον, ταραχθήσονται... Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἦτω ἡ δόξα Κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐφρανθήσεται Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ» γράφει ο Δαβίδ στον Προοιμιακό Ψαλμό.

Ο Θεός αφού δημιουργεί τον κόσμο από το μηδέν τον διακοσμεί και τον συντηρεί.

Ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος περιγράφει παραστατικά το έργο του Θεού κατά τη δημιουργία «ως βασιλέα που κατασκευάζει, ρυθμίζει και διακοσμεί κατάλληλα τη χώρα που του ανήκει. Δεν την κάνει όμως ολόκληρη μια πόλη ούτε ένα εκτεταμένο σπίτι, αλλά τη διαχωρίζει σε πολλά μέρη διαφορετικά το ένα με το άλλο».

Το βιβλίο της Γενέσεως το οποίο γράφτηκε από τον Μωυσή περίπου το 1400 π.Χ. και περιλαμβάνεται στην Παλαιά διαθήκη, αλλά και το έργο του Μεγάλου Βασιλείου «Εξαήμερος» τον 4ο αιώνα μ.Χ., μας περιγράφουν παραστατικά και με ποια σειρά έχει γίνει η δημιουργία του κόσμου. Τον 20ο αιώνα οι επιστήμονες ανακαλύ-

πτουν από τα αρχαιολογικά τους ευρήματα τη σειρά που δημιουργήθηκε ο κόσμος ακριβώς με την ίδια σειρά την οποία περιγράφουν ο Μέγας Βασίλειος και ο Μωυσής. Τυχαίο; Πολλοί κάνουν τα στραβά μάτια μπροστά στους φωτισμένους αυτούς συγγραφείς. Πώς δικαιολογείται η σύγκριση αυτή; Είναι δυνατόν τον 4ο αιώνα ο Μ. Βασίλειος να είχε ανακαλύψει τυχαία τη σειρά της δημιουργίας; Ή ο Μωυσής που στα χρόνια της αμορφωσιάς που περιπλανιόταν μέσα στην έρημο να είχε ανακαλύψει αυτός αυτή τη σειρά; Ή ο Δαβίδ, αυτός ο μέγας Ψαλμωδός, να περιγράφει με τόσο παραστατικό τρόπο τη σχέση δημιουργίας και Θεού; Απάντηση στα ερωτήματα αυτά δίνει μόνο ο Κύριος με τη φώτισή του. Όλα αυτά τα κείμενα είναι θεόπνευστα όπως και πολλά άλλα.

Η τάξη, η ομορφιά και η ευκοσμία της κτίσεως, η συμπάθεια και η σύμπνοια των δημιουργημάτων του Θεού είναι η μουσική της δοξολογικής γιορτής του σύμπαντος. Θεμέλιο στο οποίο κτίστηκε και στηρίζεται ο κόσμος είναι η δόξα του Θεού. Αυτή ζωοποιεί τον κόσμο και αυτήν ακατάπαυστα διηγείται ο κόσμος «οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ, ποιήσιν δέ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τό στερέωμα» αναφέρει πάλι ο Ιερός Ψαλμωδός.

Πολλοί ερωτούν, αφού το σύμπαν είναι άπειρο και αναπλάθεται και διαστέλλεται μόνο του ή συστέλλεται πώς είναι δυνατόν να το έχει δημιουργήσει ο Θεός;

Είναι όντως όμως το σύμπαν άπειρο ή είναι πεπερασμένο;

Τελευταίες ανακαλύψεις, που τις υιοθέτησαν πολλοί επιστήμονες, αλλά και κατά την άποψη του Άλμπερτ Αϊνστάιν το σύμπαν είναι πεπερασμένο. Δηλαδή υπάρχει ένα τέλος, και από τη στιγμή που υπάρχει ένα τέλος υπάρχει και μια αρχή.

Όπως οι περισσότεροι ίσως γνωρίζουν, το κάθε τι, μέσα στην υλική συμπαντική δημιουργία αποτελείται από βασικά δομικά στοιχεία της ύλης.

Οι θεωρίες που κάνουν λόγο διά «ανοικτόν» ή «άπειρο σύμπαν» και σχετίζονται με τη «γεωμετρική δομή» του Σύμπαντος είναι αβάσιμοι διότι η τελευταία επιτυχής διάσπαση του πυρήνα του ατόμου διακηρύσσει αυτό πανηγυρικά. Διότι το άτομο, το οποίο θεωρείται ως η τελευταία αδιάσπαστη μονάδα της συμπαντικής ύλης, αποδείχθηκε ως ένα υπέροχο ηλιακό σύστημα σε μικρογραφία.

Τα σωματίδια λοιπόν που αποτελούν το άτομο, τό ήλεκτρόνιον και το ποζιτρόνιον, το πρωτόνιον και το νετρόνιον, είναι τα βασικά συστατικά, οι βασικές μονάδες γενικά της ύλης, με τα οποία σχηματίζεται και η συμπαντική ύλη.

Έτσι από ωρισμένου συγκεκριμένου αριθμού των πεπερασμένων αυτών σωματιδίων από τα οποία αποτελείται η συμπαντική ύλη είναι αναντίρρητα πεπερασμένη. Άρα το σύμπαν αφού αποτελείται από πεπερασμένα υλικά τότε είναι πεπερασμένο, δηλαδή έχει ξεκάθαρα μια αρχή.

Ο Δρ. Βασίλειος Μανιμάνης, αστροφυσικός, δίνει μια ξεκάθαρη αντίληψη ότι το σύμπαν «υπήρχε καιρός που δεν υπήρχε» λέγοντας:

«Αν υποστηρίξουμε ότι το Σύμπαν είναι αιώνιο, προσκρούουμε στον Δεύτερο Νόμο της Θερμοδυναμικής».

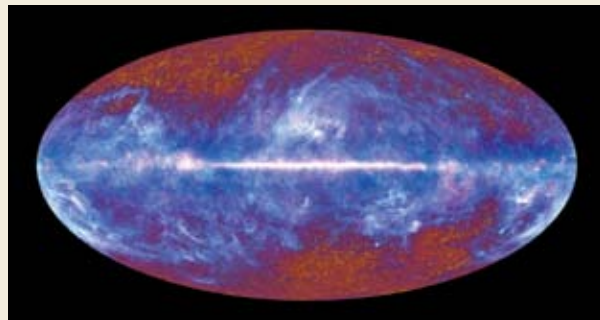
Το γεγονός της «Μεγάλης Έκρηξης» και της δημιουργίας του σύμπαντος, της πιο διαδεδομένης θεωρίας από τους περισσότερους επιστήμονες σήμερα, μπορούμε

να πούμε ότι φανερώνει τη δημιουργία του κόσμου από τον Θεό.

Τι προκάλεσε την έκρηξη αυτή; Πού έγινε; Ερωτήματα τα οποία δημιουργούνται σαφώς. Η απάντηση είναι η «εκ του μηδενός δημιουργία». Είναι αναμενόμενο κατόπιν όλων αυτών ο μέσος άνθρωπος να εκφράσει τη δυσπιστία του: ότι, επειδή οι επιστήμονες δεν είναι σε θέση να εξηγήσουν την απώτατη προέλευση του Σύμπαντος, καταφεύγουν σε σκοτεινές και αμφίβολης λογικής αξιοπιστίας ιδέες, προκειμένου να προκαλέσουν σύγχυση. Την απάντηση την έχει η επιστήμη της Θεολογίας.

Δεν γίνεται να γίνει κάτι κοσμικό και να γίνει εκτός χρόνου και εκτός χώρου. Ο μόνος αχώρητος και ο μόνος άχρονος και άναρχος είναι ο Τριαδικός Θεός. Η φράση το «πρώτο κινούν» από τον Αριστοτέλη είναι η πρώτη αυτή ώθηση, που βάζει σε κίνηση όλο τον κόσμο, προέρχεται από κάποιον δημιουργικό νου, ο οποίος «κατοικεί» έξω από τη σφαίρα των απλανών —πέρα από τον δικό μας Ουρανό— και κατονομάζεται από τον Αριστοτέλη με διανοητικά ονόματα στα διάφορα έργα του: "νόηση της νόησης", "καθαρή νόηση", "εντελέχεια", "πρώτον κινούν", "θεότητα". Ο οποίος Θεός κατά τον Αριστοτέλη δεν κυβερνά πλέον τον Κόσμο από τα μέσα αλλά βρίσκεται έξω από τους επτά ουρανούς. Είναι μία Απαθής και Αμετακίνητη Πηγή Ενέργειας που γυρίζει τη μεγάλη ρόδα. Από

κει και πέρα όλη η σειρά διεργασιών που οικοδομεί την εγκόσμια τάξη, πραγματοποιείται σαν αλυσίδα αιτιών και αποτελεσμάτων.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Νύσσης αναφέρει στο έργο του "Απολογητικός προς Πέτρον τον αδελφόν αυτού, περί της Εξαήμερου"

«Επειδή έχει γραφτεί στο (βιβλίο της Γενέσεως) ότι "η γη ήταν αόρατη και ακατασκευαστη", ώστε από αυτό είναι φανερό ότι δυνάμει τα πάντα βρίσκονταν στην πρώτη ορμή του Θεού για την κτίση, σαν κατά κάποιον τρόπο να καταβλήθηκε κάποια σπερματική δύναμη για την γένεση του παντός».

Ο Θεός τα «πάντα εν σοφία εποίησε». Από αυτήν τη σοφία μαθαίνουμε τη μεγάλη αλήθεια, ότι ο Θεός δεν

περιφρονεί κανένα από τα δημιουργήματά του. Τιμά και το πιο μικρό στοιχείο και το κάνει να συμμετέχει στο μυστήριο της δημιουργίας, ζώα, ερπετά, έντομα τα πάντα. Η διαφορά ανάμεσα στις δημιουργίες του ανθρώπου και τις δημιουργίες του Θεού βρίσκεται ακριβώς στο ότι ο Θεός δημιουργεί εκ του μηδενός. Έτσι τα δημιουργήματά του έχουν πραγματική ύπαρξη και πραγματικό δυναμισμό, γιατί ως κτίσματα εκ του μηδενός, στηρίζονται όχι στον εαυτό τους, αλλά στη δημιουργική θεία χάρη, πέρα από κάθε έννοια αρχής και τέλους, τροπής ή αλλοιώσεως, απολύτως σταθερή και πλήρη αγάπης βουλή του Θεού. Οι δημιουργίες του Θεού είναι θεοπρεπώς πραγματικές και ανοικτές στην αιωνιότητα, επειδή υπάρχουν χάρη στην αιώνια και αναλλοίωτη βούληση του Θεού.

Το οικολογικό πρόβλημα, όπως και κάθε άλλο πρόβλημα του ανθρώπου, οφείλει να αντιμετωπιστεί στη ρίζα του, η οποία δεν είναι άλλη από τον γενικευμένο εγωισμό του ανθρώπου, τα συμφέροντα και την αμαρτία. Άλλωστε, το οικολογικό κακό δεν είναι λιγότερο κακό από οποιοδήποτε άλλο ανθρωπολογικό ή κοινωνικό κακό εμφανίζεται μέσα στη ζωή των ανθρώπων, όπως επισημαίνει ο Μητροπολίτης Γέρων Περγάμου Ι. Ζηζιούλας. Ο άνθρωπος οφείλει να αντικρίσει τον κόσμο ως δώρο του Θεού, για να κατορθώσει έτσι να τον προστατεύσει και συγχρόνως να τον επιστρέψει ευχαριστικά και δο-

ξολογικά προς Αυτόν. Και αυτό γιατί «ο κόσμος αυτός είναι δρόμος δεν είναι το τέρμα του δρόμου». Ο νυν Οικουμενικός Πατριάρχης κάνει λόγο μάλιστα για ένα νέο ευχαριστιακό, λειτουργικό και ασκητικό ήθος από τη μεριά του ανθρώπου έναντι του φυσικού περιβάλλοντος, το οποίο οφείλει να απορρέει από την ορθή και αρμονική σχέση μεταξύ Θεού - ανθρώπου και κόσμου.

Ο «πιστός» άνθρωπος, ο καλός Χριστιανός υποκινούμενος από ελευθερία και αγάπη αναλαμβάνει να προσαγάγει την υλική δημιουργία στον Θεό, ώστε να την καταστήσει και πάλι τόπο «δεσποτείας», τόπο παρουσίας του Τριαδικού Θεού. «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοί προσφέρωμεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα» (Θεία Λειτουργία Ι. Χρυσόστομου).

Κλείνοντας, η Ορθόδοξη Εκκλησία και θεολογία, επιδιώκοντας τον διάλογο και την επικοινωνία με τον χώρο των φυσικών επιστημών, αλλά και με κάθε καλοπροαίρετο άνθρωπο της οικουμένης, επιθυμεί να συμβάλει στην κοινή και αγωνιώδη προσπάθεια του σύγχρονου ανθρώπου για τη θεραπεία των πληγών της κτίσης. Και αυτό, γιατί η επίλυση των προβλημάτων της μόλυνσης, και σε αρκετές περιπτώσεις της καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος, απαιτεί απο όλους τους ανθρώπους, γέρους και νέους, μεγάλους και παιδιά, κληρικούς και λαϊκούς εγρήγορση, συμμετοχή και δράση.

ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ

Ο φανατισμός αποτελεί ένα διαχρονικό κοινωνιο-ψυχολογικό φαινόμενο, που χρήζει συστηματικής έρευνας και αντιμετώπισης. Ο άνθρωπος που διακατέχεται από φονταμενταλιστικές ιδέες αντιπαθεί, εχθρεύεται, μισεί και καταπολεμεί κάθε γνώμη, αντίληψη και πίστη και κάθε άλλον τρόπο ζωής και ύπαρξης έξω από εκείνα που πιστεύει και ζει εκείνος. Ο φανατισμός είναι εχθρός του ορθολογισμού, βρίσκει πρόσφορο έδαφος σε κοινωνίες υπανάπτυκτες και έχει ως αποτέλεσμα την απουσία της κριτικής ικανότητας του ανθρώπου.

Είδη του φανατισμού είναι: ο θρησκευτικός, ο πολιτικός, ο εθνικός(σοβινισμός, ρατσισμός), ο αθλητικός και ο ιδεολογικός(τυφλή υποστήριξη ιδεών).

Από καθαρά ψυχολογική άποψη, φανατισμός σημαίνει παράφορη, υπερβολική έξαψη και ένταση της κανονικής δραστηριότητας. Στηρίζεται στον περιορισμό του ενδιαφέροντος σε κάποιο σκοπό με έντονη τη θέληση να τον

πραγματοποιήσει. Στην πραγματικότητα όμως, τυφλώνεται το φανατισμένο άτομο από ένα παράλογο πείσμα και ο σκοπός του απολυτοποιείται. Στην προσπάθειά του να πραγματώσει τον σκοπό του έρχεται σε σύγκρουση με τα άλλα άτομα της ομάδας του και τελικά απομονώνεται.

Ο θρησκευτικός φανατισμός παρατηρείται στους πιστούς πολλών θρησκειών και τους σπρώχνει σε σύγκρουση με τους πιστούς μιας αίρεσης ή μιας άλλης θρησκείας και έχει πολλές μορφές: η θρησκομανία ή θρησκοληψία (σχολαστική και τυπική τήρηση θρησκευτικών εντολών ανάμεικτη με δεισιδαιμονικά και ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά), ο πουριτανισμός (υπερβολική ηθική αυστηρότητα), ο συντηρητισμός (τυφλή προσκόλληση στην παράδοση και απόκρουση κάθε προσαρμογής προς τις νέες συνθήκες), ο προσηλυτισμός (διάδοση μιας πίστης με πειστικά ή δόλια μέσα), η μισαλλοδοξία (το μίσος εναντίον των ετεροδόξων ή αλλοθρήσκων), η θεοκρατία (δια-

κυβέρνηση ενός κράτους με θρησκευτικούς νόμους) και ο θρησκευτικός επεκτατισμός (επιδιώκει την επικράτηση με κάθε μέσον μιας θρησκείας).

Ο Χριστιανισμός ως θρησκεία της αγάπης και της ελευθερίας δεν μπορεί παρά να αρνείται τον φανατισμό. Αυτό φαίνεται στη ζωή και το έργο του Ιησού Χριστού που χαρακτηρίστηκε από την αγάπη και τον σεβασμό στον άνθρωπο. Το ίδιο και στη συμπεριφορά των Αποστόλων, ενώ στα κείμενα της Καινής Διαθήκης δεν αναφέρεται πουθενά εντολή για χρήση βίας στη διάδοση του Χριστιανισμού. Στην πορεία, βέβαια, της ιστορίας πρέπει να διακρίνουμε ανάμεσα στην ουσία του Χριστιανισμού και στα λάθη μερικών χριστιανών, που δεν αντιλήφθηκαν σωστά το χριστιανικό μήνυμα της ελευθερίας ή για αλλότριους προς την πίστη σκοπούς χρησιμοποίησαν βία στην αντιπαράθεσή τους να επιβάλουν την άποψή τους.

Η θέση του χριστιανού απέναντι στους αλλόθρησκους και αλλόδοξους πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό και ανοχή των ιδεών τους, χωρίς να προδίδει τις δικές του αρχές και πεποιθήσεις. Η χριστιανική πίστη δεν έχει τίποτε να φοβηθεί από την πιθανή αντιπαράθεση με την πίστη και τις ιδέες των άλλων, γιατί ο πιστός γνωρίζει ότι κατέχει την αλήθεια του Χριστού και όχι μια οποιαδήποτε αλήθεια. Διαλέγεται και σέβεται τα πρόσω-

πα που πρεσβεύουν διαφορετικές πεποιθήσεις και δεν φοβάται να μαρτυρήσει για την αλήθεια, όταν προκληθεί.

Ο θρησκευτικός ζήλος και η αγωνιστικότητα μόνο όταν προέρχονται από καθαρή καρδιά και από γνήσια πίστη, μόνο τότε είναι αρετές. Τέτοια φωτεινή αγωνιστικότητα κι όχι τυφλό φανατισμό διέθεταν οι απόστολοι, οι μάρτυρες της πίστης μας, οι πατέρες της Εκκλησίας μας. Γιατί η πίστη τους διαποτίζονταν από βαθιά αγάπη προς τον συνάνθρωπό τους. Κι ο σημερινός χριστιανός μπορεί να δείξει τον ζήλο του με την αγιότητα της ζωής του, με τα έργα αγάπης και με την ταπείνωσή του, κι όχι με τον φανατισμό του.

Η καταφυγή στη βία με σκοπό την προώθηση της θρησκευτικής πίστης είναι εντελώς παράλογο και κατα-

κριτέο φαινόμενο. Ως προϋπόθεση της κοινωνικής διδασκαλίας του ο Μέγας Βασίλειος έχει το απαραβίαστο της ανθρώπινης ελευθερίας. Γράφει σχετικά πως ο Θεός «δεν αγαπά αυτό που γίνεται αναγκαστικά, αλλά αυτό που κατορθώνεται με την αρετή. Η δε αρετή επιτυγχάνεται με την ελεύθερη προαίρεση και όχι με τον εξαναγκασμό».

Η αγάπη προς τον Θεό, δεν αποτελεί θρησκευτική πολυτέλεια αλλά βασική προϋπόθεση για την κοινωνική ζωή του ανθρώπου. Άλλωστε, όπως επισημαίνει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, η αγάπη είναι ενιαία, εκδηλώνεται όμως με διπλή ενέργεια, ως αγάπη προς τον Θεό και ως αγάπη προς τον πλησίον. Χωρίς την αγάπη προς τον Θεό δεν υπάρχει αληθινή αγάπη προς τον πλησίον. Αλλά και Χωρίς αγάπη προς τον πλησίον δεν υπάρχει αληθινή αγάπη προς τον Θεό.

Ο φανατισμός παραμερίζει τη λογική και προβάλλει το πάθος. Τυφλώνει τα άτομα και τα μεταβάλλει σε «ενεργούμενα». Προκαλεί εμφύλιες διαμάχες και δημιουργεί κλίμα έντασης. Μέσα για την εξουδετέρωση του φανατισμού θεωρούνται η συνεχής αυτοκριτική, η καλλιέργεια του συναισθήματος της ανθρωπιάς, η ανάπτυξη του συναισθήματος της ευθύνης και η ελεύθερη παιδεία.

Σε έναν κόσμο βίας και ποικιλώνυμων συγκρούσεων, οι χριστιανοί καλούνται να δώσουν σήμερα τη δική

τους απάντηση και μαρτυρία. Μια απάντηση πιστή στο πνεύμα του Ευαγγελίου, και ιδιαίτερα στο σταυρικό ήθος της αγάπης, της συγχώρησης και της αποδοχής/υποδοχής στο πρόσωπο του κάθε άλλου της εικόνας του Θεού.

Βιβλιογραφία

- Διαμαντόπουλος Δημήτριος, Λεξικό βασικών εννοιών, εκδόσεις Πατάκη (1995)
- Μαντζαρίδης Γεώργιος, οδοιπορικό θεολογικής ανθρωπολογίας, Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου(2005)
- Νικολαΐδης Απόστολος, Φανατισμός, Θεολογική, ηθική και κοινωνιολογική προσέγγιση, εκδόσεις Γρηγόρη (2012)

ΤΑ ΔΥΟ ΔΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ

Όπως αναφέρεται στο βιβλίο της Γενέσεως στην Παλαιά Διαθήκη, ο Θεός έπλασε τον Παράδεισο, ως κήπο με πλούσια βλάστηση και ως τόπον απόλαυσης και χαράς, όπου προσέταξε να ζει ο άνθρωπος. Επίσης στον Παράδεισο υπήρχαν τρία είδη δέντρων. Το πρώτο είδος αποτελείται από τα δέντρα τα οποία ευχαριστούν και με την ποικιλία των καρπών τους τρέφουν τον άνθρωπο. Σε προνομιακή και περίοπτη θέση στο κέντρο του Παραδείσου ο Θεός τοποθέτησε τα δύο άλλα δέντρα. Οι καρποί του ενός θα προσέδιδαν στον άνθρωπο την αθανασία και τη μακαριότητα. Οι καρποί του άλλου δέντρου, το οποίο αποκαλείται «της γνώσεως» προσέδιδαν στον δέκτη τους τη γνώση του καλού και του κακού.

Ο Θεός ακολούθως έδωσε στον άνθρωπο την εντολή να τρέφεται από οποιοδήποτε δέντρο ήθελε, εκτός από το δέντρο της γνώσεως του καλού και του κακού, μέχρι να έλθει η κατάλληλη μέρα. Η εντολή του Θεού ανταποκρίνεται πλήρως στην ελευθερία του ανθρώπου και θέτει τον

άνθρωπο κυρίαρχο της κτίσεως. Ακόμα και η απαγόρευση της βρώσεως του καρπού του δέντρου της γνώσεως δεν είναι ολικά απαγορευτική αφού άχρι καιρού, ο άνθρωπος θα γευόταν αυτόν τον καρπό, όταν θα ήταν έτοιμος.

Αφού ο Θεός τόσο αγάπησε τον άνθρωπο και τον προίκισε με τόσα αγαθά και αρετές, ποιος ο λόγος της απαγόρευσης της βρώσεως του καρπού από το δέντρο της γνώσεως του καλού και του κακού; Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος δίνει την εξής απλή απάντηση. Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε λογικός και αυτεξούσιος, χαρίσματα τα οποία συνιστούν το κατ' εικόνα και η απαγόρευση της βρώσεως αποτελούσε «ύλη τῷ αὐτεξούσιῳ». Δεν ήταν δηλαδή απαγόρευση αλλά εκείνο το πνευματικό εργαλείο το οποίο θα αποδείκνυε την πραγματική ελευθερία του ανθρώπου να αποφασίζει και να δρα ελεύθερα, αφού αν δεν υπήρχε κάποιος περιορισμός, το αυτεξούσιο δεν θα είχε κανένα λόγο δωρεάς στον άνθρωπο. Η εντολή δόθηκε ως εξής: «Ἄπό παντός ξύλου τοῦ ἐν

τῷ παραδείσῳ βρώσει φάγη, ἀπό δέ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλόν καί πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, ἧ δ' ἄν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε». Συμπεραίνοντας, ὅτι ἡ βρώση του καρπού μπορούσε να επιφέρει στον ἄνθρωπο τον θάνατο.

Αφού ο ἄνθρωπος ἦταν ο εστεμμένος βασιλείας της κτίσεως, τι ἦταν αὐτό τὸ δέντρο που ἦταν επικίνδυνο γι' αὐτόν; Κατά τον Γρηγόριο τον Θεολόγο ο Θεός δεν φύτευσε τὸ δέντρο αὐτό με κακό σκοπό και οὔτε τὸ απαγόρευσε στον ἄνθρωπο ἀπὸ φθόνο, ὅπως ισχυρίστηκε ἀργότερα ο διάβολος πειράζοντας τον ἄνθρωπο. Αντιθέτως, ο ἄνθρωπος μπορούσε να γευθεῖ τον καρπὸν του εν καιρῷ, ὅταν δηλαδή ἐρχόταν ο κατάλληλος καιρός. Ἰδιαιτέρω ενδιαφέρον προκαλεῖ ἡ ἐρμηνεία της αλληγορική φύσης του δέντρου της γνώσεως, ὡς ἡ θεωρία του Θεοῦ ἀπὸ τον ἄνθρωπο, ο οποίος «γευόμενός» τὸ θα ἀποκτήσει τὸ ὕψος της θείας γνώσεως και τὴν ἐμπειρική θεία ἐποπτεία. Ἡ ἀπόκτηση της θεωρίας του Θεοῦ δεν μπορεί να ἐπιτευχθεῖ ἀπὸ τον καθένα και ὁποτεδήποτε. Αντιθέτως, χρειάζεται πνευματικὸ ἀγώνα, που για τους πρωτόπλαστους ἦταν ἡ καλλιέργεια των θείων ἐννοιῶν, ἡ αὐξηση του κατ' εἰκόνα ὡστε να καταστούν ἱκανοὶ και ἀξιοὶ να γνωρίσουν περισσότερο τον Θεό, να φτάσουν δηλαδή στο καθ' ὁμοίωσιν.

Π' αὐτὸ θα μπορούσαμε να πούμε ὅτι ἡ βρώση του καρπού της γνώσεως, δηλαδή ἡ ἀπόκτηση της θεωρίας του Θεοῦ, ἐγινε ἀκαιρα, ὅταν ἀκόμα ο ἄνθρωπος δεν εἶχε καλλιεργήσει ἀρκετά τις ἀρετές που του χάρισε ο Θεός, ὅταν δεν εἶχε ωριμάσει ἀκόμα πνευματικά, με ἀποτελεσμα ἡ νηπιακή του κατάσταση να μην μπορεί ἀκόμα να δεχθεῖ τὸ μέγεθος της θείας θεωρίας. Πολύ εὔστοχος εἶναι ο παραλληλισμὸς του πρωτόπλαστου ἀνθρώπου με τὸ βρέφος, τὸ ὁποῖο, αν και τέλειος ἄνθρωπος τρέφεται μόνο με γάλα, καθὼς δεν μπορεί να δεχθεῖ στερεὰ τροφή.

Ἐνῶ ο Ἅγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος ἐρμηνεύει τον καρπὸ ὡς τὴν ἀπόκτηση της θείας γνώσεως και ἐμπειρίας, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ο Δαμασκηνός προσθέτει ὅτι ο ἄνθρωπος, με τὴ βρώση του καρπού θα ἀποκτούσε γνώση της φύσεώς του: «δύναμιν ἐδίδου γνωστικὴν τοῖς μεταλαμβάνουσι τῆς οἰκειίας φύσεως». Δηλαδή κατὰ τον Ἰωάννη τον Δαμασκηνό, ο ἄνθρωπος δεν γνώριζε τὸ μεγαλεῖο της φύσεώς του πρὶν τὴν παρακοή του πρὸς τον

Θεό. Και οι δύο πατέρες συμφωνούν στο ότι η θεία εντολή εξακριβώνει το αυτεξούσιο του ανθρώπου, ο οποίος με την ορθή του χρήση κατανοεί ότι δεν είναι αυθύπαρκτο, αλλά αντιθέτως προέρχεται από τον Θεό και για να αυξηθεί και να υπάρξει πρέπει να βρίσκεται σε κοινωνία με τον Θεό. Η αυτογνωσία του ανθρώπου, ότι προέρχεται από τον Θεό και ότι χρειάζεται τον Θεό για να ζήσει, θα έδιδε στον άνθρωπο και τον καρπό του δέντρου της γνώσεως, ώστε να διακρίνει το καλό από το κακό και να επιλέγει αυθόρμητα το καλό.

Αντιθέτως όμως, η κατάχρηση του αυτεξουσίου τον οδήγησε στην υπερεκτίμησή του, υποτιμώντας τον Θεό. Έτσι η νηπιώδης πνευματική κατάσταση του ανθρώπου, αλλά και η «λαίμαργή» του διάθεση, δηλαδή η εγωιστική του απληστία, τον οδήγησε αυτοβούλως να γίνει θεός χωρίς τον Θεό. Καταλαβαίνοντας ο άνθρωπος τις δυνατότητές του, το κάλλος και τη μεγαλοπρέπεια της ύπαρξής του, αντί να στραφεί στον Θεό και να δοξάσει τον δημιουργό του, στράφηκε στον εαυτό του. Αυτή η πράξη οδήγησε και τον Εωσφόρο στην πτώση, όπως αναφέρει ο προφήτης Ιεζεκιήλ: «Η καρδιά σου υψώθηκε εξαιτίας της ωραιότητάς σου. Έφθειρες τη σοφία σου εξαιτίας της λαμπρότητάς σου».

Ο άνθρωπος καταχραζόμενος το αυτεξούσιόν του, και υπερεκτιμώντας τον εαυτό του προσπάθησε να κατακτήσει τη θεία θεωρία γευόμενος τον καρπό της γνώ-

σεως. Μένοντας όμως εντός του παραδείσου θα γεύονταν και το δέντρο της ζωής, διατηρώντας για τον εαυτό του την αθανασία του. Η αθανασία του δέντρου της ζωής θα έκανε αυτόματα και το κακό στον άνθρωπο αθάνατο. Π' αυτό μοναδική λύση ήταν η εξορία του ανθρώπου από τον Παράδεισο.

Το δέντρο της ζωής ο άνθρωπος μπορούσε να το γεύεται. Κατά τον Άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό, το δέντρο αυτό ήταν βρώσιμο και προσέδιδε ζωτική ενέργεια, όχι από όλους όμως. Μόνο όσοι ήταν άξιοι να έχουν ζωή, δηλαδή να μην υπόκεινται στον θάνατο μπορούσαν να το καταναλώσουν. Στην κτίση ολόκληρη, ο άνθρωπος μόνο μπορούσε να το γευτεί, γι' αυτό και η φύση του δέντρου έπρεπε να συνάδει με τη φύση και την κατασκευή του ανθρώπου, να είναι δηλαδή αισθητή και νοητή.

Ο χώρος όπου ζούσε ο άνθρωπος, ήταν επίσης αισθητός και νοητός, όπως και ο άνθρωπος. Με το σώμα του ο άνθρωπος κατοικούσε στον θείο και ωραιότατο χώρο του παραδείσου, στην Εδέμ, ενώ με την ψυχή του είχε ως κατοικία του τον Θεό, ο οποίος ενυπήρχε και αυτός μέσα στον άνθρωπο. Ο ίδιος ο Θεός αποτελούσε και το ευκλεές ένδυμα του ανθρώπου, ώστε ο άνθρωπος να είναι ντυμένος με το θείο φως, ως άλλος άγγελος που ήταν κοινωνός και μέτοχος της θείας γλυκύτητας. Αυτή η απόλαυση της θείας κατάστασης, του νοητού και αισθητού κό-

σμου του Θεού, κατά τον Άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό, είναι το δέντρο της ζωής.

Το δέντρο της ζωής ορίζεται και ως ο ίδιος ο Θεός Λόγος, αφού το δεύτερο πρόσωπο της Τριάδος είναι ο κατασκευαστής του κόσμου και ο τεχνίτης του ανθρώπου.

Είναι το κέντρο αναφοράς της όλης ζωής του Παραδείσου, γι' αυτό και η Εκκλησία η οποία εκπροσωπεί τον παράδεισο μετά την πτώση, έχει ως κεφαλή και κέντρο της τον Χριστό. Εξάλλου γι' αυτό ενανθρωπίζεται ο Λόγος. Για να κερδίσει ο άνθρωπος πάλι την αιώνιο ζωή, η ίδια, η όντως ζωή, ο Χριστός, έρχεται στον άνθρωπο, και διά του ξύλου, τον Τιμιο Σταυρό, καταργεί τον θάνατο που είναι το μεγαλύτερο παρακολούθημα της πτώσεως και ανάγει ξανά τον νέο άνθρωπο, λελαμπρυσμένο στη νέα Εδέμ.

Συμπερασματικά, η αιτία της εξορίας του ανθρώπου από τον Παράδεισο δεν είναι το δέντρο της γνώσεως αλλά η παρακοή και η υπεροψία του ανθρώπου. Καταχραζόμενος ο άνθρωπος το αυτεξούσιό του, απέρριψε την κοινωνική σχέση εξάρτησης από τον Θεό, θεώρησε τον εαυτό του θεό χωρίς τον Θεόν, με αποτέλεσμα να περάσει από το ον, από την ύπαρξη που προερχόταν από την πηγή της ζωής, τον Θεό, στο μη ον στην ανυπαρξια, που χαρακτηρίζεται από την απομάκρυνση από τον Θεό και συνίσταται από τη φθορά και τον θάνατο.

Το δέντρο της γνώσεως δεν ήταν φθοροποιό και κακό, αφού ο Θεός πάντα καλώς εποίησε. Το δέντρο αυτό αποτελεί τη θεία γνώση εκ μέρους του ανθρώπου, και πρόσφερε τη δύναμη της γνώσεως στον άνθρωπο να κατανοήσει τη δική του φύση, το μεγαλείο δηλαδή της θείας

του προέλευσης και συγγενείας του με τον Θεό. Το δέντρο αυτό δεν ήταν επικίνδυνο για τον άνθρωπο, αλλά έπρεπε ο άνθρωπος να το γευθεί εν καιρώ, όταν δηλαδή θα ήταν άξιος και ικανός πνευματικά να δεχθεί το μεγαλείο της γνώσης του Θεού και της φύσεώς του, με ταπείνωση, θείο φόβο και δοξολογία στον Θεό. Αντιθέτως, η άκαιρη λήψη του καρπού, δια της παρακοής και της επιθυμίας της θεώσεώς του χωρίς τον Θεό τον οδήγησε στην απώλεια και τη φθορά, μακριά από το άλλο δέντρο, εκείνο της ζωής.

Η απομάκρυνση από το δέντρο της ζωής ήταν επιτακτική ανάγκη, αφού ο πεπτωκός άνθρωπος δεν μπορούσε να μετέχει της αιωνίου ζωής του Θεού. Το δέντρο αυτό ήταν η απόλαυση του κήπου της Εδέμ και του Θεού δημιουργού. Ο Θεός Λόγος, ως το κέντρο αναφοράς και κτίστης του Παραδείσου, γίνεται το κέντρο αναφοράς της Εκκλησίας και ξανά το μέσον κοινωνίας του ανθρώπου με τον Θεό. Δίνει δηλαδή στον άνθρωπο ξανά τη δυνατότητα της Θέωσης και της αιωνίου ζωής, γι' αυτό και ο Λόγος ορίζεται ως το δέντρο της ζωής, αφού το ευαγγέλιο του κυρίου είναι ο λόγος της αληθείας και της ζωής και η Εκκλησία ο χώρος καλλιέργειας των εντολών και της διδασχίας Του, ο δικός μας Παράδεισος, των πεπτωκόντων, αλλά ανθρώπων με ελπίδα σωτηρίας και επαναγωγής στο αρχαίον κάλλος.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

- Γρηγορίου του Θεολόγου, *Λόγος 38, Εις τά Θεοφάνεια, εἶτουν Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος*, PG 36, 312-333.
- Γρηγορίου Νύσσης, *Εἰς τά τῆς γραφῆς ῥήματα, Ποιῶμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί ὁμοίωσιν*, PG 44, 257-277.
- Ιωάννη Δαμασκηνού, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, PG 94, 789-1928.
- Βασιλείου του Μεγάλου, *Λόγος 1, Περί τῆς ἀνθρώπου κατασκευῆς*, PG 30, 9-37.
- Επιφανίου Κωνσταντίας της Κύπρου, *Κατά αἱρέσεων ὀγδοήκοντα, τό ἐπικληθέν Πανάριος εἶτ' οὖν κιβώτιος*, 3, PG 42, 339-515

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Νίκος Νικολαΐδης, *Θέματα Πατερικῆς Θεολογίας*, εκδ. Γραφικῆς Τέχνης Μέλισσα, Θεσσαλονίκη, 2009.

κ. Νίκου Νικολαΐδη
Ομότιμου Καθηγητή ΕΚΠΑ
και Καθηγητή Πανεπιστημίου Λευκωσίας

«ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΜΕΝ Η ΚΤΙΣΙΣ ΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ...»

Αυτό το μήνυμα ελευθερίας της κτίσης διατρανώνει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός στην η' ώδή του Κανόνα των Θεοφανείων. Και από ποιον, πότε και γιατί και πώς ελευθερώνεται η κτίσις; Και σε ποιον ήταν υπόδουλη;

Και λέγοντας «κτίσις» ο Μελωδός Ιωάννης ο Δαμασκηνός, εννοεί όλο τον φυσικό-κτιστό κόσμο, όχι μόνο τη γη. Ναι, ήταν ο συμπαντικός κόσμος δημιουργήμα του Θεού. Και προηγήθηκε η κατασκευή του της πλάσης του ανθρώπου. Για να αποβεί ο άνθρωπος κύριός του. Γι' αυτό και ο Θεός κατασκευάζει τον άνθρωπο τελευταίο και όχι ως έσχατο και απορριμένο, κατά τον Γρηγόριο Νύσσης, για να αποβεί ο άνθρωπος ο κόσμος (το κόσμημα) του κόσμου.

Αυτή, όμως, η συνάρτηση κόσμου και ανθρώπου και η εξάρτηση του κόσμου από τον άνθρωπο, από προνόμιο απέβηκε τραγωδία και κατάρα με την προπατορική αθέτηση της θείας εντολής. Και η εντολή αυτή δεν δήλωνε παράβαση μιας διάταξης του ηθικού θείου νόμου. Σήμαινε άρνηση και απόρριψη του Θεού και παράδοση του ανθρώπου και του κόσμου στα χέρια του Εωσφόρου.

Ναι. Αλλά το κτιστό, άνθρωπος και κόσμος, επειδή παράγεται από το «μη ον», το «μη υπάρχειν», υφίσταται, τότε μόνο, όταν ευρίσκεται σε κοινωνία με τον κατασκευαστή του, τον δημιουργό Θεό του. Άλλως, προκαλεί την τρεπτότητα και τη ροπή του προς το «μη ον», δηλαδή ρέπει προς τα εκεί, από όπου και παράχθηκε. Επομένως, η υπακοή του ανθρώπου στον διάβολο αυτόματα συνε-

πέφερε και την αναστολή και διακοπή της ζωτικής κοινωνίας του ανθρώπου με τον Θεό. Και, ταυτόχρονα, προκάλεσε και την πτώση του φυσικού κόσμου, τον οποίο και συμπαρέσυρε, το άστοχο της ανθρώπινης συμπεριφοράς, στην τρεπτότητα και την κίνησή του προς το «μη ον».

Και εδώ πρέπει να παραπέμψουμε και να αναθυμηθούμε τον διάλογο του Μωυσή με τον Θεό ενώπιον της φλεγόμενης και μη καιομένης βάτου (Εξ. 3, 2)- όπου ο Μωυσής, μετά από πολλούς δισταγμούς και προφάσεις, αλλά και θαυμαστά, από μέρους του Θεού, πράγματα, πείθεται να ηγηθεί της εξόδου και της πορείας των ομοεθνών του προς την πατρική τους γη. Και αξίζει να προσέξουμε από τον διάλογο και ένα κύριο τελευταίο ερώτημα του Μωυσή προς τον Θεόν· «Ίδου ἐγὼ ἐξελεύσομαι (θα πορευθῶ) πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς· ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. Ἐρωτήσουσί με· τί ὄνομα αὐτῶ; τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς; Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωυσῆν, λέγων· ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν... ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς... οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ » (Εξ. 3, 13-15). Και αυτός, ο οποίος συνομιλούσε με τον Μωυσή είναι ο δεύτερος της αγίας Τριάδος, ο άσαρκος Λόγος, ο Υἱός του Θεού. Γιατί αυτός λειτουργούσε εξ ονόματος του τριαδικού Θεού, ως ο κατασκευαστής του κόσμου. Και αυτός συνομιλούσε στην Παλαιά Οικονομία

με τον Αβραάμ, τους Πατριάρχες, τον Μωυσή και τους Προφήτες. Γι' αυτό και στην εικόνα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού αναγράφεται: «Ὁ ὢν».

Και επειδή ο Μονογενής Υἱός και Λόγος του Θεού και Θεός, -και κατά τον ευαγγελιστή Ιωάννη, είναι το πρόσωπο, το οποίο «πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν ἐν ὃ γέγονε» (Ιω. α' 3), και επειδή αυτός υπήρχε και υπάρχει ως «τό ξύλον τῆς ζωῆς» (Γεν. 2, 9) μέσα στον Παράδεισο, γι' αυτό και σαρκούται, -«ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» (Ιω. α' 14)-, για να επαναφέρει τον πεπτωκότα άνθρωπο σε οντολογική κοινωνία μαζί του και να τον οδηγήσει εκ νέου στον Παράδεισο της τρυφής. Πόσο παρήγορα και θαυμαστά το διατυπώνει αυτό ο ίδιος ο Κύριος, λέγοντας: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ιω. ιδ' 16). Επομένως, η αποκάλυψη του Θεού Λόγου, ότι είναι «ὁ ὢν», συλλειτουργεί με το πιο πάνω αγιογραφικό Κυριακό κείμενο, ότι ο ενανθρωπήσας Θεός είναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ». Ὅτι δηλαδή από την τεθλασμένη σατανική πορεία, ο Χριστός αποτελεί και υποστασιάζει τον δρόμο, ο οποίος οδηγεί στην αλήθεια και στη ζωή.

Οπότε, τώρα, κατά τον Απόστολο Παῦλο, η υποταγή της κτίσης στη «ματαιότητα» (Ρωμ. η' 20), δηλα-

δή στη φθορά, ώστε να «συστενάξη και νά συνωδίνη» (Ρωμ. η' 29), ευρίσκει την ελευθερία της. Και ο ελευθερωτής της κτίσης είναι το ίδιο πρόσωπο, το οποίο ελευθερώνει τον άνθρωπο. Έτσι, θα διαδηλώσει ο μέγας Πατέρας της Εκκλησίας μας: «Ελευθέρα μὲν ἢ κτίσις γνωρίζεται, υἱοὶ δὲ φωτός, οἱ πρὶν ἔσκοτισμένοι (ἄνθρωποι)...». Επομένως, ελευθερία και φως, φως και ελευθερία, εγκαινιάζει η οικονομία του Χριστού στον κόσμο.

Και αυτή την απελευθέρωση στο φως, από τη δυναστεία του σατανικού κατεστημένου του σκότους, τη βλέπουμε να πραγματοποιείται στο γεγονός των Θεοφανείων. Για πρώτη και μοναδική φορά με αυτό τον τρόπο αποκαλύπτεται ο τριαδικός Θεός. Ο Πατέρας ακούγεται από τους ουρανούς να ευδοκεί στην παρουσία και στο έργο του Υιού στον κόσμο, με την προσφώνηση: «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» (Ματθ. γ' 17)· το Πνεῦμα το Ἅγιο να κατεβαίνει στους ανοιγμένους ουρανούς «σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ περιστεράν ἐπ' αὐτόν» (τον Χριστό) (Λουκ. γ' 22), και ο Υἱός να βαπτίζεται

στα Ιορδάνεια νάματα και να ανεβαίνει «εὐθύς ἀπό τοῦ ὕδατος» (Ματθ. γ' 16). [Και η ἀμεση ἀνοδος του Χριστοῦ ἀπό το νερό, διαδήλωνε το αναμάρτητο του προσώπου του, γεγονός, το οποίο δεν παρατηρεῖτο στους ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ οποίοι ἔμεναν μέσα στο νερό εξομολογούμενοι τις ἀμαρτίες τους].

Και ἐπὶ του προκειμένου, εἶναι χαρακτηριστικά και ἀποκαλυπτικά τα ὅσα ο ψαλμός 73, 12-14 προφητικά ἀναφέρει: «Ὁ δὲ Θεὸς ἡμῶν (ενν. τον Θεὸ Λόγο) πρὸ αἰώνων, εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν, σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος...».

Το πιο πάνω βιβλικὸ κείμενο μας πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος, ὡς ὁ δημιουργὸς του κόσμου, δὲν ἔπαυσε ποτέ να προνοεῖ για τον κόσμο του. Ωστόσο, ὁ δράκοντας, ὁ Εωσφόρος, με την πτώση του ἀνθρώπου, ἐγινε αὐτὸς ὁ κυρίαρχος, «ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. ἰβ' 31), και κατέστησε το κράτος της ἐξουσίας του μέσα στο νερό. Και τούτο, γιατί; Διότι, κατὰ τον Μ. Βασίλειο, και σύμφωνα με τη διήγηση της Γενέσεως (1' 2), ὁ Θεός, ὡς πρωτογενὲς στοιχεῖο της δημιουργίας του κόσμου παράγει το νερό. Και ἀπὸ το νερό, ὡς ἀρχικὴ ὕλη, παράγε-

ται ὁ κόσμος. Ἐτσι, λοιπόν, ὁ διάβολος ἐγκαθίσταται στο νερό, ὡς το πρωτογενὲς στοιχεῖο του κόσμου, και για να κυβερνά ἀλλὰ και για να μολύνει την κτίση.

Ὅποτε, τώρα ὁ Χριστός, βαπτιζόμενος στον Ιορδάνη, και ἀφαιρεῖ την ἐξουσία αὐτῆ του σατανά, ἀλλὰ και του συντρίβει την κεφαλὴ, « ἐπὶ τοῦ ὕδατος», μια για πάντα. Τούτο, ἀκριβῶς, διαλαλεῖ και ἡ Ἐκκλησία μας στην Ευχή του Μεγάλου Ἀγιασμοῦ των υδάτων «Σὺ καὶ τὰ Ἰορδάνεια ρεῖθρα ἡγίασας... καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἐκεῖσε ἐμφωλευόντων συνέτριψας δρακόντων».

Ἰδού, λοιπόν, γιατί, με το στόμα του Μελωδοῦ, διακηρύττει ἡ Ἐκκλησία μας: «Ἐλευθέρα μὲν ἢ κτίσις γνωρίζεται...».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

Χειροθεσία Πρωτοπρεσβυτέρου στην Αγροκηπιά

Την Κυριακή, 13 Ιουνίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας λειτούργησε και κήρυξε τον θείο λόγο στον Ιερό Ναό Παναγίας Χρυσοπαντανάσσης στην κοινότητα της Αγροκηπιάς.

Πριν το τέλος της Θείας Λειτουργίας, ο Πανιερώτατος χειροθέτησε σε Πρωτοπρεσβύτερο τον πατέρα Μάριο Νεοφύτου. Στη συνέχεια, τίμησε τον κοινοτάρχη Σωτήριο Κυριάκου, για την πολυετή προσφορά του προς την εκκλησία της Παναγίας Χρυσοπαντάνασσης.

Στο τέλος, ο Πανιερώτατος τέλεσε το μνημόσυνο του πατρός Γεωργίου Κίτσιου, ιερέως της κοινότητας, ο οποίος απεβίωσε τον Ιούνιο του 2013. Μνημόσυνα τέλεσε και του Αρχιμανδρίτου Αλεξίου Εγκλειστριώτη και του Ιεροδιακόνου Ιωάννου Γεωργίου, οι οποίοι απεβίωσαν λίαν προσφάτως.

Αποκαλυπτήρια του μνημείου του ήρωα της ΕΟΚΑ 1955-1959 Σταύρου Στυλιανίδη στο Επισκοπεϊό

Το απόγευμα της Τρίτης, 22 Ιουνίου 2021, τελέστηκαν τα αποκαλυπτήρια του μνημείου του ήρωα της ΕΟΚΑ 1955 – 1959 Σταύρου Στυλιανίδη στο Επισκοπεϊό.

Θυρανοίξια παρεκκλησίου στο Καμπί του Φαρμακά

Το Σάββατο, 26 Ιουνίου 2021, το πρωί τελέστηκαν από τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής τα θυρανοίξια του παρεκκλησίου του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου στο χωριό Καμπί του Φαρμακά.

Στην προσφώνησή του ο πατήρ Πολύδωρος ευχαρίστησε τον Πανιερώτατο πρωτίστως για την άδεια και ευλογία ανεγέρσεως του ιερού παρεκκλησίου, τους κτήτορες αλλά και γενικά όλους που συνέβαλαν το ελάχιστο για την αποπεράτωση του έργου. Ευχαρίστησε όλους που παρεβρέθησαν στα θυρανοίξια.

Τα εγκαίνια τέλεσε ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης στην παρουσία του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐου, του Προέδρου του Συμβουλίου της Ιστορικής Μνήμης Αγωνιστών της ΕΟΚΑ κ. Ανδρέα Μαΐμαριδή, συναγωνιστών του Σταύρου Στυλιανίδη.

Των αποκαλυπτηρίων προηγήθηκε τρισάγιο υπό του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού κ. Ησαΐου.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, ο Πανιερώτατος μαζί με τις 45 κοινότητες της Μητροπόλεως απέδωσαν έπαινο στον Πρόεδρο κ. Νίκο Αναστασιάδη για τη συμβολή του στη διατήρηση της ελληνικότητας της Κύπρου διά τον Απελευθερωτικό Αγώνα της ΕΟΚΑ 1955 – 1959.

Χειροτονία Διακόνου στο Τσέρι

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα τελέστηκε το Σάββατο, 3 Ιουλίου στον Ιερό Ναό Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στον Δήμο Τσερίου, η χειροτονία εις Διάκονο του φοιτητού θεολογίας κ. Ραφαήλ Παπασωτηρίου.

Τη χειροτονία τέλεσε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας.

Στην ομιλία του ο Πανιερώτατος ανέφερε «εξ απαλών ονύχων μεγαλώνοντας σε μια ιερατική οικογένεια θεοφιλών ιερέων, έχεις εμπειρικά ήδη άμεσα κατηχηθεί και λάβει πληροφορίες και εικόνες περί του υψίστου μεγέθους και αξίας της Αγίας ιερωσύνης». Και συνέχισε ο Πανιερώτατος λέγοντας ότι «παρόλο το νεαρό της ηλικίας σου αυτός ο ζήλος σου για τα πνευματικά και ανώτερα σε οδήγησε σε ώριμες αποφάσεις που θα χαράξουν το υπόλοιπο της ζωής σου.

Περιοδείες του Μητροπολίτου Ταμασού στις πυρόπληκτες περιοχές

Επίσκεψη στα πυρόπληκτα χωριά της Μητροπολιτικής του περιφέρειας πραγματοποίησε την Κυριακή, 4 Ιουλίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας, ο οποίος αντίκρισε «ιδίους όμμασι» το μέγεθος της καταστροφής.

Συγκεκριμένα, ο Πανιερώτατος επισκέφθηκε τα χωριά Οδού, Μελίνη, Άγιοι Βαβατσιναίς και Βαβασιναία, των οποίων οι κάτοικοι υπέστησαν ζημιές.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του, ο Πανιερώτατος με την ομάδα που τον συνόδευε συναντήθηκαν με τον Υπουργό Παιδείας κ. Πρόδρομο Προδρόμου και τον Υπουργό Εσωτερικών κ. Νίκο Νουρή, οι οποίοι περιόδευαν την ίδια στιγμή τα συγκεκριμένα χωριά.

Ο Πανιερώτατος συναντήθηκε με τους Εφημερίους των ναών και τους Κοινοτάρχες των Ναών, οι οποίοι τον ενημέρωσαν για τις ζημιές που υπέστησαν οι κάτοικοι.

Τέλος, ο Πανιερώτατος απηύθυνε παρηγορητικούς και υποστηρικτικούς λόγους προς τους κατοίκους.

Το απόγευμα της Τετάρτης, 7 Ιουλίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού κ. Ησαΐας συνέχισε τις περιοδείες του στα πυρόπληκτα χωριά της μητροπολιτικής του περιφέρειας.

Συγκεκριμένα, ο Πανιερώτατος μετέφερε τις ιερές Εικόνες του Ναού της Αγίας Μαρίας Οδού από τη Μητρόπολη στο χωριό. Να αναφερθεί ότι με τη φυγή των κατοίκων από το χωριό την ημέρα της πυρκαγιάς, μετέφεραν τις ιερές εικόνες στην Ιερά Μητρόπολη για φύλαξη.

Στη συνέχεια, αφού υποδέχθηκε ο κόσμος τις ιερές εικόνες, εν πομπή κατευθύνθηκαν στον Ναό της Αγίας Μαρίνης, στον οποίο τέλεσαν την Παράκληση της Αγίας.

Στην ομιλία του ο Πανιερώτατος αναφέρθηκε στη θαυμαστή διάσωση των Ναών από τις πυρκαγιές. Επίσης, διακήρυξε επίσημα την εικόνα της Αγίας Μαρίνης ως θαυματουργή, διότι η συγκεκριμένη εικόνα πέντε μέρες πριν την πυρκαγιά δάκρυσε. Επεσήμανε τη ζωντανή παρουσία της Αγίας Μαρίας και τους παρότρυνε να έχουν θάρρος, πίστη και υπομονή στους δύσκολους καιρούς που διανύουμε.

Θεατρική παράσταση στη Μητρόπολη Ταμασού

Την Κυριακή, 4 Ιουλίου 2021, πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στο ανοικτό θέατρο της Μητροπόλεως Ταμασού στο Επισκοπείο, η θεατρική παράσταση «Μέρες μέχρι την Ενάτη – Ιούλιος 1821» της Ανθής Ζαχαριάδου σε σκηνοθεσία του Ανδρέα Αραούζου.

Στην παράσταση έλαβαν μέρος αξιόλογοι ηθοποιοί του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (ΘΟΚ).

Εκδημία Πατρός Μοδέστου Παπαχρήστου

Στις 2 Αυγούστου εκδήμησε προς Κύριο ο Οικονόμος π. Μόδεστος Παπαχρήστου, πρώην εφημέριος της κοινότητας Λυθροδόντα. Η εξόδιος ακολουθία του εκλιπόντος ιερέως τελέστηκε την Τρίτη 3 Αυγούστου στον Ιερό Ναό Αγίου Θεράποντος εν Λυθροδόντα.

Ευχόμεθα όπως Κύριος ο Θεός κατατάξει την ψυχή αυτού εν σκηναίς δικαίων και αγίων.

Τρισάγιο Πεσόντων της Τουρκικής Εισβολής στο Στρατιωτικό Κοιμητήριο Λακατάμιας

Την Τετάρτη, 4 Αυγούστου 2021, τελέστηκε τρισάγιο των πεσόντων της Τουρκικής Εισβολής στο Στρατιωτικό Κοιμητήριο Λακατάμιας.

Το τρισάγιο τέλεσε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας, στην παρουσία της Προέδρου της Βουλής, κ. Αννίτας Δημητρίου, της Δημάρχου Λακατάμιας, κ. Φωτούλας Χατζήπαπα, της Δη-

μάρχου Ακανθούς, κ. Ελένης Χατζημιχαήλ, των βουλευτών Χρίστου Χριστοφίδη και Κωσταντίνου Ευσταθίου, των εκπροσώπων του Αρχηγού της Εθνικής Φρουράς και της Αστυνομίας, τοπικών και οργανωμένων συνόλων και άλλων φορέων.

Στο τέλος του Τρισάγιου τελέστηκε δέηση για ανεύρεση των αγνοουμένων.

Ακολούθησε ομιλία από τη Δήμαρχο της Λακατάμιας και στο τέλος έγινε κατάθεση στεφάνων.

Χειροτονίες πρεσβυτέρου και διακόνου στο Ιερό Μητροπολιτικό Ησυχαστήριο του Οσίου Αββακούμ στο Φτερικούδι

Το Σάββατο, 7 Αυγούστου 2021, κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας, της οποίας προεξήρχε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας, τε-

λέστηκαν δύο χειροτονίες κληρικών, του μέχρι πρότινος Ιεροδιακόνου Πορφυρίου εις Πρεσβύτερο και του μέχρι πρότινος Μοναχού Αββακούμ εις Διάκονο.

Ο Πανιερώτατος, και στους δύο νεοχειροτονούμενους απηύθυνε πατρικές νουθεσίες ενώ ευχήθηκε καλή σταδιοδρομία, καλή δύναμη και καλό αγώνα στο επίπονο έργο τους.

Εγκαίνια ιερού Παρεκκλησίου του Αποστόλου Ανδρέου στο Παλαιομέτοχο

Το Σάββατο 4 Σεπτεμβρίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας, τέλεσε τα εγκαίνια του Ιερού Παρεκκλησίου του Αγίου ενδόξου Αποστόλου Ανδρέου του Πρωτοκλήτου.

Το απόγευμα της 3ης Σεπτεμβρίου 2021 έγινε η υποδοχή του ιερού λειψάνου του Αποστόλου Ανδρέου, τα οποία τοποθετήθηκε προς προσκύνηση των πιστών και ακολούθησε ο Εσπερινός των Εγκαινίων.

Το πρωί του Σαββάτου, 4 Σεπτεμβρίου 2021, τελέστηκε ο Όρθρος και στη συνέχεια η τελετή των Εγκαινίων με την αρμόζουσα τάξη και ευπρέπεια.

Στο τέλος ο Μητροπολίτης Ταμασού κ. Ησαΐας, ευχαρίστησε τον κτίτορα του Παρεκκλησίου κ. Κυριάκο, τονίζοντας, ο Θεός να του χαρίζει υγεία σ' αυτόν και την οικογένειά του.

Επετειακή εκδήλωση Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής για τα 200 χρόνια της Εθνικής Παλιγγενεσίας του Έθνους μας

Τη 10η Σεπτεμβρίου 2021, ημέρα που ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας άγει τα ονομαστήριά του, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση αφιερωμένη στα 200 χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής επανάστασης του 1821.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν φορείς του Υπουργείου Παιδείας, πολιτισμού, αθλητισμού και νεολαίας με την ευκαιρία εκπόνησης μαθητικού διαγωνισμού που κήρυξε η Μητρόπολή μας, με πρωτοβουλία του Ποιμενάρχου μας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας.

Στον εν λόγω διαγωνισμό έλαβαν μέρος όλα τα νηπιαγωγεία, τα δημοτικά, τα γυμνάσια και τα λύκεια της μητροπολιτικής μας περιφέρειας καθώς και γειτνιάζοντα σχολεία. Το θέμα του διαγωνισμού δεν θα μπορούσε να ήταν άλλο από την Παλιγγενεσία του έθνους και του γένους μας.

Στην εκδήλωση βραβεύτηκαν τα παιδιά τα οποία μέσα από τον ελεύθερό τους χρόνο εμπνεύστηκαν, ζωγράρισαν, συνέγραψαν ημερολόγια, εκθέσεις και ποιήματα.

Ο Πανιερώτατος σε χαιρετισμό του ευχαρίστησε όλα τα παιδιά που συμμετείχαν στον διαγωνισμό και ευχαρίστησε όλους όσους βοήθησαν για την ολοκλήρωσή του. Επίσης έστειλε σ' όλα τα παιδιά μήνυμα ελπίδας και αγάπης έτσι ώστε να τα ενθαρρύνει να συνεχίσουν να λαμβάνουν μέρος σε τέτοιου είδους διαγωνισμούς.

Εκ μέρους του Υπουργού Παιδείας εκφώνησε χαιρετισμό η κ. Ειρήνη Ροδοσθένους, πρώτη λειτουργός εκπαίδευσης.

Εκ μέρους της Μητροπόλεως ανέλαβε τον διαγωνισμό το Τμήμα Ποιμαντικής Διακονίας με συντονιστή τον Διευθυντή του τμήματος Πανοσιολογιώτατο Αρχιμανδρίτη Θεοτόκη Φαίδωνος.

Τα ονομαστήριά του εόρτασε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας

Στις 10 Σεπτεμβρίου, η Αγία μας Εκκλησία εορτάζει τη μνήμη του Οσίου και θεοφόρου Πατρός ημών Ησαΐου, του κτίτορος της Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Κύκκου, ημέρα κατά την οποία άγει τα ονομαστήριά του ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας.

Διά τούτο, το εσπέρας της Πέμπτης, 9 Σεπτεμβρίου 2021, στον προαύλιο χώρο της Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού έγινε η υποδοχή της Τιμίας Κάρας του Οσίου Αββακούμ του εν Καλαμιθάση και του Σταυρού του Αγίου Πορφυρίου του Κausοκαλυβίτου.

Στη συνέχεια, ακολούθησε ο Πανηγυρικός Αρχιερατικός Εσπερινός χοροστατούντος του εορτάζοντος

Μητροπολίτου με τη συμμετοχή των κληρικών της Ιεράς Μητροπόλεως.

Ανήμερα της εορτής τελέστηκε Αρχιερατικό Συλλείτουργο προϊσταμένου του εορτάζοντος Μητροπολίτου Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐου και συλλειτουργούντων του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βόστρων κ. Τιμοθέου, εξάρχου του Παναγίου Τάφου εν Κύπρω, και του Θεοφιλεστάτου Επισκόπου Αμαθούντος κ. Νικολάου, και κληρικών της Ιεράς Μητροπόλεως.

Στο Ιερό Βήμα παρέστη συμπροσευχόμενος ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λεμεσού κ. Αθανάσιος.

Στο τέλος των Ιερών Ακολουθιών, ο Πανιερώτατος δέχθηκε τις ευχές των κληρικών και λαϊκών.

Η θρονική εορτή της Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής

Εορτάστηκε με κάθε λαμπρότητα και φέτος η θρονική εορτή της Μητροπόλεώς μας, το διήμερο 16 και 17 Σεπτεμβρίου, ημέρα μνήμης του Αγίου Ηρακλειδίου.

Στον Εσπερινό χοροστάτησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Βόστρων κ. Τιμόθεος, Έξαρχος του Παναγίου Τάφου εν Κύπρω, τον οποίο ευγενώς προσεκάλεσε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας.

Στο Ιερό Βήμα παρέστη συμπροσευχόμενος ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού κ. Ησαΐας.

Ανήμερα της εορτής τελέστηκε Πανηγυρική Αρχιερατική Θεία Λειτουργία προϊσταμένου του Θεοφιλεστάτου Επισκόπου Νιτρίας κ. Νικοδήμου, Εξάρχου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας στην Κύπρο.

Στο Ιερό Βήμα παρέστη συμπροσευχόμενος ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού κ. Ησαΐας.

Συναυλία: «Όμορφη και παράξενη πατρίδα»

Με μεγάλη επιτυχία εστέφθη η συναυλία που έλαβε χώρα την Παρασκευή, 17 Σεπτεμβρίου 2021, στην πολιτιστική σκηνή της Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής.

Η θεματική της συναυλίας ήταν στα πλαίσια των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής επανάστασης.

Η συναυλία ήταν ένα πολυθέαμα βασισμένο στη μουσική και τα τραγούδια που έγραψαν Έλληνες ποιητές και συνθέτες. Τραγούδησαν οι καλλιτέχνες Μανώλης Μητσιάς, Φωτεινή Βελεσιώτου, Δημήτρης Μπάσης, Παντελής Θαλασσινός, Μπάμπης Τσέρτος, Δέσποινα Ολυμπίου, Θανάσης Βασιλόπουλος, Αρετή Κετιμέ και Δημήτρης Μεσημέρης.

Τις ενορχηστρώσεις επιμελήθηκε ο Άδμητος Πιτσιλλίδης.

Στο τέλος της εκδήλωσης ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού κ. Ησαΐας ευχαρίστησε όλους τους χορηγούς και υποστηρικτές και ασφαλώς ευχαρίστησε την Aegean Airlines, η οποία μετέφερε τους καλλιτέχνες δωρεάν.

Αγιασμός στο Περιφερειακό Λύκειο Μ. Κουτσόφτα – Α. Παναγίδη Παλαιομετόχου

Την Τρίτη, 21 Σεπτεμβρίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας τέλεσε

τον Αγιασμό στο περιφερειακό Λύκειο Μιχαήλ Κουτσόφτα και Ανδρέα Παναγίδη στο Παλαιομέτοχο για την έναρξη της σχολικής χρονιάς.

Στη συνέχεια, ο Πανιερώτατος τέλεσε τρισάγιο ενώπιον των προτομών των ηρώων Μιχαήλ Κουτσόφτα και Ανδρέα Παναγίδη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις 21 Σεπτεμβρίου του 1956, οι Άγγλοι έστειλαν στο Πάνθεον των Ηρώων τους τρεις Αγωνιστές της ΕΟΚΑ, Ανδρέα Παναγίδη, Στέλιο Μανρομμάτη και Μιχάλη Κουτσόφτα.

Αγιασμός στο Περιφερειακό Δημοτικό Ταμασού

Την Τετάρτη, 22 Σεπτεμβρίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας τέλεσε αγιασμό για τη νέα σχολική χρονιά στο Περιφερειακό Δημοτικό Ταμασού.

Ο Πανιερώτατος συνομίλησε με τα παιδιά, τους έδωσε πατρικές συμβουλές και ευχήθηκε σε μαθητές και εκπαιδευτικούς καλή, ευλογημένη και παραγωγική χρονιά με την ευλογία του Θεού και της Παναγίας μας.

Ενθρόνιση Νέας Ηγουμένης στην Ι.Μ. Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Φικάρδου

Την Κυριακή, 26 Σεπτεμβρίου 2021, εορτή του Αποστόλου Ιωάννου του Θεολόγου, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας λειτούργησε στην πανηγυρίζουσα Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στο Φικάρδου.

Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας ενθρόνισε τη νέα Ηγουμένη της Ιεράς Μονής, Αρσενία μοναχή.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στο τέλος της ακολουθίας του όρθρου, ο Πανιερώτατος ανέγνωσε ευχή για την έναρξη της μοναχικής δοκιμασίας στη δεσποινίδα Ανδριανή.

Μετά το πέρας της Ενθρόνισης, η Ηγουμένη δέχθηκε τις ευχές του κόσμου, ενώ στον προαύλιο χώρο του καθολικού προσφέρθηκε κέρασμα σε όλους τους προσελθόντες.

Εγκαίνια του Ιερού Ναού Προφήτου Ηλία του Θεσβίτου στους Αγίους Τριμιθιάς

Το διήμερο 15 και 16 Οκτωβρίου 2021 τελέστηκαν με λαμπρότητα και κατάνυξη τα εγκαίνια του περικαλλέστατου Ναού του Προφήτου Ηλία του Θεσβίτου στην κοινότητα των Αγίων Τριμιθιάς.

Την Παρασκευή 15 Οκτωβρίου, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας μετέφερε στον προς εγκαινισμό Ιερό Ναό τμήμα των ιερών λειψάνων του Αγίου Λουκά επισκόπου Κριμαίας του ιατρού. Στη συνέχεια, ο Πανιερώτατος απέθεσε, σύμφωνα με την εκκλησιαστική τάξη, τα τίμια και ιερά λείψανα των Αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων και των Αγίων Μεγαλομαρτύρων Μαρίνης και Ειρήνης.

Ακολούθως, τελέστηκε ο Εσπερινός των Εγκαινίων, χοροστατούντος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού κ. Ησαΐου.

Το Σάββατο, 16 Οκτωβρίου 2021, τελέστηκε ο Όρθρος χοροστατούντος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐου.

Μετά την ολοκλήρωση του καθαγιασμού της Αγίας Τραπέζης, τελέστηκε η πρώτη Θεία Λειτουργία προϊσταμένου του Μητροπολίτου της των Ταμασέων Εκκλησίας κ. Ησαΐου.

Σύναξη κατηχητών, συνεργατών και στελεχών της Μητροπόλεώς μας.

Πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 20 Οκτωβρίου 2021 η καθιερωμένη σύναξη κατηχητών, συνεργατών και στελεχών της Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής στο Μέγα Συνοδικό της Μητροπόλεως στο Επισκοπεϊό.

Ο Διευθυντής του γραφείου Ποιμαντικής Διακονίας Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Θεοτόκης Φαίδωνος στην εισαγωγή του ανέφερε ότι και φέτος τα κατηχητικά και όλες οι δραστηριότητες της Μητροπόλεως θα βρίσκονται κάτω από τη σκιά του Κορονοϊού, για αυτό και πρέπει να τηρηθούν όλα τα μέτρα προστασίας και υγιεινής για να αποφύγουμε τυχόν πειρασμούς. Επίσης τόνισε ότι μετά από αποχή ορισμένων παιδιών από την κατήχηση και

τον λόγο του Θεού θα πρέπει να γίνει μεγαλύτερη προσπάθεια από τους Ιερείς αλλά και από όλους τους γονείς να επιτευχθεί το έργο των κατηχητικών.

Ακολούθως ο ομιλητής της συνάξεως ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας ανέπτυξε το θέμα «Η δημιουργία του κόσμου μέσα από την επιστήμη και τις γραφές».

Στη σύναξη παρευρισκόμενος ήταν και ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Επιφάνιος Χατζηγιάγκου, φυσικός, όπου απάντησε σε διάφορα ερωτήματα των ακροατών.

Κλείνοντας, ο διευθυντής του γραφείου ευχαρίστησε όλους για τον πολύτιμο χρόνο τους αλλά και για την παρουσία τους ευχόμενος η νέα κατηχητική χρονιά με τη βοήθεια του Θεού να ολοκληρωθεί επιτυχώς.

Χειροτονία Πρεσβυτέρου στην κοινότητα Αρεδιού

Το Σάββατο 23 Οκτωβρίου 2021 στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου της κοινότητας Αρεδιού τελέστηκε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, κατά τη διάρκεια της οποίας ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας τέλεσε την εις Πρεσβύτερον χειροτονία του Διακόνου Σπυρίδωνος Καρατζιά.

Ο Πανιερώτατος απηύθυνε λόγους παρηγορητικούς και ενισχυτικούς προς τον νεοχειροτονούμενο.

Επίσκεψη Πανιερωτάτου στο Περιφερειακό Γυμνάσιο Αγίας Βαρβάρας

Την Παρασκευή, 29 Οκτωβρίου 2021, το πρωί ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας πραγματοποίησε ποιμαντική επίσκεψη στο Περιφερειακό Γυμνάσιο Αγίας Βαρβάρας στην ομώνυμη κοινότητα.

Ο Πανιερώτατος είχε την ευκαιρία να ομιλήσει στους μαθητές για θέματα θεολογίας και επιστήμης και στη συνέχεια να δεχθεί ερωτήσεις από τους μαθητές.

Ο Πανιερώτατος προσέφερε σε όλους τους μαθητές μικρές εικόνες.

Εγκαίνια δρόμου στην κοινότητα Απλικίου

Το Σάββατο 30 Οκτωβρίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας μετέβη στην κοινότητα του Απλικίου, στην οποία τέλεσε αγιασμό για την παράδοση ενός δρόμου.

Η οδός που δόθηκε στον συγκεκριμένο δρόμο είναι αφιερωμένη στον αιμόνηστο 22χρονο Ανδρέα Κολιαντρή, ο οποίος εκοιμήθη στις 25 Μαρτίου 2021.

Διάλεξη με θέμα «Υγίης εσχατολογία - Προφητείες»

Την Τετάρτη 3 Νοεμβρίου 2021, στο Συνοδικό της Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής στο Επισκοπεϊό, έλαβε χώρα ομιλία με θέμα «Υγίης εσχατολογία – Προφητείες».

Ομιλητής ήταν ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης Βαρνάβας Λαμπρόπουλος, από την Ιερά Μονή Προφήτου Ηλία Πρεβέζης.

Παρουσίαση του αφιερωματικού τόμου για τα διακόσια χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης

Η Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής πραγματοποίησε εκδήλωση την Παρασκευή, 5 Νοεμβρίου 2021, κατά την οποία παρουσιάστηκε ο αφιερωματικός τόμος για τα 200 χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης.

Την εκδήλωση, η οποία έλαβε χώρα στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Μελετών της Μονής Κύκκου στον Αρχάγγελο, άνοιξε με χαιρετισμό ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας, ο οποίος εγκαρδίως ευχαρίστησε όλους τους συγγραφείς του αφιερωματικού τόμου, κα-

θώς και την Ιερά Μονή Αγίου Παντελεήμονος Αχερά, η οποία κάλυψε την έκδοση του εν λόγω τόμου στη μνήμη της μακαριστής Ηγουμένης της Μονής, Καλλιόστης μοναχής.

Στη συνέχεια, ακολούθησαν δύο ομιλίες. Η πρώτη ήταν του κ. Κωστή Κοκκινόφτα, ερευνητή στο κέντρο μελετών της Ιεράς Μονής Κύκκου, ο οποίος αναφέρθηκε στην κυπριακή βιβλιογραφία του 1821.

Η δεύτερη ομιλία ήταν του Δρ. Πέτρου Παπαπολυβίου, Αναπληρωτή Καθηγητή του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, ο οποίος παρουσίασε τον τόμο. Με συντομία αναφέρθηκε στα 14 άρ-

θρα που περιλαμβάνει ο τόμος, και τόνισε τη σχέση των εν λόγω κειμένων και ερευνών με το 1821.

Ακολούθησαν παραδοσιακά τραγούδια από τη χορωδία της Μητροπόλεως Ταμασού «Ταμασέων Ωδές».

Φωταγώγηση του χριστουγεννιάτικου δέντρου στην Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής

Η Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής και δη ο Μητροπολίτης κ. Ησαΐας, θέλοντας να προσφέρει στο ποίμνιό του και όχι μόνο, μια διέξοδο από τα σοβαρά καθημερινά προβλήματα και κυρίως με την πανδημία του κορωνοϊού που ταλανίζει την ανθρωπότητα σχεδόν δύο χρόνια διοργάνωσε εκδήλωση με φωταγώγηση του χριστουγεννιάτικου δέντρου το Σάββατο, 13 Νοεμβρίου 2021.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης περιελάμβανε χριστουγεννιάτικα τραγούδια από τη χορωδία της Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού «Ταμασέων Ωδές» υπό την καθοδήγηση της μαέστρου κ. Μαρίας Χριστοδουλίδου, και τη Φιλαρμονική της Μητροπόλεως Ταμασού υπό την καθοδήγηση του μαέστρου κ. Ευθυμίου Παπαδόπουλου.

Κουρές νέων μοναχών στο Ιερό Ησυχαστήριο Αγίου Δημητρίου στην Αγία Βαρβάρα

Την Κυριακή το εσπέρας, 14 Νοεμβρίου 2021, τελέστηκε η κουρά των Δόκιμων Μοναχών Γεωργίου και Ιωάννου στο Ιερό Ησυχαστήριο Αγίου Δημητρίου.

Την κουρά τέλεσε ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινης κ. Ησαΐας, ο οποίος έδωσε στους νέους μοναχούς τα ονόματα Εφραίμ και Χρύσανθος.

Ο Πανιερώτατος απήθυνε πατρικούς λόγους πνευματικών νουθεσιών προς τους νεοκαρέντες μοναχούς.

Χειροθεσία Πρωτοπρεσβυτέρου

Την 21η Νοεμβρίου 2021 εορτάσθηκε η εορτή των Εισοδίων της Παναγίας στη Μαλούντα.

Της Θείας Λειτουργίας, που τελέστηκε στον Ιερό Ναό της Παναγίας, προέστη ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινης κ. Ησαΐας.

Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας, ο Πανιερώτατος προχείρισε τον Οικονόμο Μάριο Ιωαννίδη σε Πρωτοπρεσβύτερο.

Στη συνέχεια τελέστηκε δοξολογία και κατάθεση στεφάνων στο στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ, το οποίο βρίσκεται πλησίον του Ιερού Ναού της Παναγίας. Της δοξολογίας προέστη ο επιχώριος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας συμπαραστατούμενος από τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Μεσαορίας κ. Γρηγόριο, ο οποίος παρέστη ως εκπρόσωπος του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομου.

Ενθρόνιση της νέας Ηγουμένης της Μονής Αγίου Παντελεήμονος Αχερά

Πραγματοποιήθηκε την Κυριακή, 28 Νοεμβρίου 2021, η ενθρόνιση της νέας Ηγουμένης της Μονής Αγίου Παντελεήμονος Αχερά στην Αγκοκηπιά.

Προ της ενθρονίσεως, τελέστηκε ο Αρχιερατικός Εσπερινός χοροστατούντος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐου και συγχοροστατούντων του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κυρήνης κ. Αθανασίου και των Θεοφιλεστάτων Επισκόπων Αρσινόης κ. Παγκρατίου και Νεαπόλεως κ. Πορφύριου.

Τέλος, ευχήθηκε στη Νέα Ηγουμένη έτη πολλά, καρποφόρα και καλή δύναμη στη νέα της διακονία.

Εκδημία Πρωτοπρεσβυτέρου Ανδρέου Αλιόσιην

Κοιμήθηκε εν Κυρίω τη 4η Δεκεμβρίου 2021 ο Ρωσικής καταγωγής πρωτοπρεσβύτερος Ανδρέας Αλιόσιην, εφημέριος του Ιερού Ναού Αποστόλου Ανδρέου και πάντων των Ρώσων Αγίων στο Επισκοπείο της Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής.

Η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε στον προαναφερόμενο ναό την Δευτέρα, 6 Δεκεμβρίου 2021.

Κατάθεση θεμελίου λίθου ιερού παρεκκλησίου του Οσίου Πορφυρίου στο Φτερικούδι

Την Κυριακή, 12 Δεκεμβρίου 2021, το μεσημέρι ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας κατάθεσε τον θεμέλιο λίθο για το κτίσιμο νέου ιερού παρεκκλησίου, αφιερωμένου στον Όσιο Πορφύριο τον Κausοκαλυβίτη, το οποίο θα ανεγερθή πλησίον του Ιερού Μητροπολιτικού Ανδρώου Ησυχαστηρίου Οσίου Αββακούμ στο Φτερικούδι.

Στο τέλος της ακολουθίας, τιμήθηκαν μερικά πρόσωπα, για την άοκνη προσπάθεια και υποστήριξη στο έργο του Ησυχαστηρίου.

Χριστουγεννιάτικη συναυλία στην Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής

Η Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής διοργάνωσε χριστουγεννιάτικη συναυλία, προ των πυλών της μεγάλης και σωτηρίου εορτής της ενανθρωπήσεως του Υιού και Λόγου του Θεού, την Παρασκευή 17 Δεκεμβρίου 2021 στον Ιερό Ναό Αποστόλου Ανδρέα και πάντων των στη ρωσική γη διαλαμψάντων Αγίων, στο Επισκοπείο.

Στη συναυλία έλαβαν μέρος η χορωδία της Μητροπόλεως Ταμασού «Ταμασέων Ωδές» με διεύθυνση από τη μαέστρο κ. Μαρία Χριστοδουλίδου και η χορωδία του Πινδάρειου Ωδείου Κύπρου με διεύθυνση από τη

μαέστρο κ. Έλενα Θεοφάνους. Στο πιάνο συνόδευε η κ. Μαρία Εργατίδου και σολίστες ο Χρίστος Μέλιος και η Κατερίνα Παπαϊακώβου.

Ιερατική Σύναξη των Κληρικών της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Ταμασού και Ορεινής

Τη Δευτέρα, 20 Δεκεμβρίου 2021, πραγματοποιήθηκε ιερατική σύναξη των κληρικών της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Ταμασού και Ορεινής, υπό τον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐα με τη συμμετοχή του Ιερού Κλήρου της Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής.

Ο Πανιερώτατος αναφέρθηκε στη σημασία του κληρικού στη ζωή των ανθρώπων, του Ποιμνίου του. Τόνισε τη σημασία που έχει η στήριξη του ποιμένου στα προβλήματα του ποιμνίου του, στις δυσκολίες και τα αδιέξοδα, αλλά και στη συμμετοχή των χαρών και επιτυχιών των ανθρώπων, με βάση και τους λόγους του Ευαγγελίου και του Ιερού Χρυσοστόμου.

Τέλος, ευχήθηκε καλά και ευλογημένα Χριστούγεννα σε όλους τους Ιερείς.

Χριστουγεννιάτικα κάλαντα στην Ιερά Μητρόπολη Ταμασού και Ορεινής

Τα χριστουγεννιάτικα κάλαντα έψαλλαν την Πέμπτη 23 Δεκεμβρίου 2021, στον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐα.

Συγκεκριμένα, οπλίτες της 2ης Μεραρχίας στην Κλήρου έψαλλαν παραδοσιακά κάλαντα με τη συνοδεία μουσικών οργάνων.

Ο Πανιερώτατος ευχαρίστησε τους οπλίτες που επισκέφθηκαν τη Μητρόπολη και έψαλλαν τα κάλαντα και τους ευχήθηκε καλά Χριστούγεννα και ευλογημένο το νέο έτος, με υγεία και την εξ ύψους δύναμη.

Η Θεία Λειτουργία των Χριστουγέννων στη Μητρόπολη Ταμασού

Με αισθήματα αγάπης και χαράς, που πηγάζουν από το μέγιστο γεγονός της Γεννήσεως του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού, εορτάστηκαν με κάθε μεγαλοπρέπεια τα

Χριστούγεννα στον Ιερό Ναό της Αγίας Βαρβάρας στην ομώνυμη κοινότητα.

Ανήμερα της εορτής των Χριστουγέννων, Σάββατο 25 Δεκεμβρίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας λειτούργησε και κήρυξε τον θείο λόγο στον πιο πάνω Ιερό Ναό.

Κουρά νέου Μοναχού

Τη Δευτέρα, 27 Δεκεμβρίου 2021 το απόγευμα, ετελέσθη η κουρά νέου μοναχού στον Ιερό Ναό Αποστόλου Ανδρέα και πάντων των Ρώσων Αγίων στο Επισκοπείο υπό του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐου.

Ο νέος μοναχός, ο οποίος είναι μέλος της αδελφότητας του Ιερού Μητροπολιτικού Ανδρώου Ησυχαστηρίου Οσίου Αββακούμ του εν Καλαμιθάση, έλαβε το όνομα Γαβριήλ, προς τιμή του μακαριστού Αρχιμανδρίτου Γαβριήλ Σιόκουρου, πνευματικού Πατρός του Μητροπολίτου Ταμασού και Καθηγουμένου της Μονής Αποστόλου Βαρνάβα στη Σαλαμίνα.

«Και το όνομα αυτού, Ησαΐας μοναχός»

Την Τετάρτη 29 Δεκεμβρίου το απόγευμα κατά την ακολουθία του Εσπερινού στον Ναό του Αποστόλου Ανδρέα και πάντων των Ρώσων Αγίων στο Επισκοπείο, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας,

ετέλεσε την κουρά του δοκίμου μοναχού Κωνσταντίνου, του Ιερού Ησυχαστηρίου Αγίου Δημητρίου στην Αγία Βαρβάρα, στον οποίο δόθηκε υπό του Γέροντός του Αρχιμ. Ηρακλειδίου Κλεάνθους, το όνομα Ησαΐας μοναχός.

Τα Κάλαντα της Πρωτοχρονιάς στον Μητροπολίτη Ταμασού

Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, Παρασκευή 31 Δεκεμβρίου 2021, εθνοφρουροί από τη 2η Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία επισκέφθηκαν το Επισκοπείο της Μητροπόλεως Ταμασού, προκειμένου να ψάλουν τα κάλαντα στον Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐα.

Ο Πανιερώτατος υποδέχθηκε τους εθνοφρουρούς, άκουσε τα κάλαντα και στο τέλος ευχήθηκε έτη πολλά, καλή και ευλογημένη η νέα χρονιά, γεμάτη αισιοδοξία.

Πρωτοχρονιάτικη Θεία Λειτουργία και Δοξολογία για το νέο έτος 2022

Το Σάββατο, 1 Ιανουαρίου 2022, εορτάστηκε η έναρξη του νέου έτους στον Ιερό Ναό Παναγίας Οδηγητρίας στο Παλαιομέτοχο.

Της Θείας Λειτουργίας προέστη ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας.

Μετά την ανάγνωση του Ευαγγελικού αναγνώσματος, ο Πανιερώτατος ανέγνωσε προς το εκκλησίασμα την πρωτοχρονιάτικη του εγκύκλιο.

Στο τέλος, ο Πανιερώτατος εξέφρασε προς όλους τις ευχές του για ένα ευλογημένο και δημιουργικό Νέο Έτος, γεμάτο πνευματικούς καρπούς.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας, τελέστηκε Δοξολογία επί τη εισόδω στο νέο έτος, χοροστατούντος του Πανιερωτάτου και στη συνέχεια ο Πανιερώτατος ευλόγησε την πρωτοχρονιάτικη Βασιλόπιτα, την οποία μίρασε στο εκκλησίασμα.

Χειροτονία Διακόνου

Την Κυριακή προ των Φώτων, 2 Ιανουαρίου 2021, ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐας λειτούργησε στον Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Γεωργίου Πάνω Δευτεράς.

Κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας, ο Πανιερώτατος χειροτόνησε εις τον πρώτο βαθμό της ιερωσύνης, αυτόν του Διακόνου, τον μοναχό Γαβριήλ, μέλος της αδελφότητας του Ανδρώου Μητροπολιτικού Ησυχαστηρίου Οσίου Αββακούμ του εν Καλαμιθάση στο Φτερικουδί.

Τέλος, ο Πανιερώτατος ευχήθηκε στον πατέρα Γαβριήλ καλή διακονία και ευχήθηκε όπως ο Ιησούς Χριστός τον ενισχύει να προοδεύει και να αγιάζεται χάριτι θεία του Αρχηγού της Εκκλησίας μας και Ποιμένα όλων, του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

Μέγας Χορηγός

ΕΙΔΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΓΙΑ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ
ΓΚΡΟΥΠ, ΣΧΟΛΕΙΑ,
ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΑΡΤΥ Κ.Α

TAMASOS HAPPY FAMILY PARK
COFFEE HOUSE
— SNACK BAR —

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ/ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ: +357 99 32 73 10

TAMASOS HAPPY FAMILY PARK LTD
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ 18,
2642 ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
(ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΤΑΜΑΣΟΥ)

